ISSN 0463-6309

Moteris

LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS

1977

4

liepa
rugpiūtis

TURINYS

Z. Tenisonaitė	Laiškai vertėjai	2
Marnix van Gavere	Neatpažįstu savęs (eil.)	7
Pr. Naujokaitis	Žvilgsnis į vaikų literatūrą	8
D. Sadūnaitė	Nosys	11
J. Mills	Vasara baigiasi	12
L. Couperus	Psychė	14
• Knygos	Pr. Naujokaitis — A. Abromaitienės literatūros debiutas	16
	I. Malėnas — Mokymo skaityti pagrindai	17
• Moterys pasaulyje		18
	J. Kuprionis — Moterys miškininkės	20
	J. Valiūnas — Kaip palaikyti draugingumą	21
• Organizacinė veikla		22
• Sveikata	A. Vaisiūnienė — Gydymas vaistažolėmis	23
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	26
• Šeimininkių kompelis	Veda L. Murauskienė	27

ILIUSTRACIJOS

M. Stankūnienė	Ciklas "Moterų darbai"	1
M. Stankūnienė	Dailininkė	3
M. Stankūnienė	Ciklas "Moterų darbai"	5
M. Stankūnienė	Ciklas "Moterų darbai"	6
M. Stankūnienė	Rožės	7
R. Jautokaitė	Ciklas "Žmogaus civilizacija"	9
S. Kvietienė	Gėlės	10
P. Bugailiškis	Tėviškės laukai	13
M. Stankūnienė	Gėlės	15
A. Abromaitienė	Iliustracijos	16
M. Stankūnienė	Moteris	23

"MOTERIS" LIETUVIŲ MOTERŲ ŽURNALAS 1977 m. Nr. 4 (118)

NORA KULPAVIČIENĖ — redaktorė

S. GIRDAUSKIENĖ — lituanistė, Z. DIDŽBALIENĖ — korektorė

I. KAIRIENĖ — skyriaus vedėja, L. MURAUSKIENĖ — skyriaus vedėja

BRONĖ PABEDINSKIENĖ — administratorė.

LEIDŽIA KANADOS LIETUVIŲ KATALIKIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Redakcijos ir administracijos adresas: 1011 College St., Toronto, Ont. M6H 1A8, Canada

Spaudė "Tėviškės Žiburių" spaustuvė, 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3.

Prenumerata metams $7.00, garbės prenumerata — $10.00.

Viršelis — aukštaitiškas audinys

Jen nėra kitaip susitarta, gautąją medžiagą kaip straipsnius, nuotraukas ir kt. redakcija negrąžina ir taiso bei tvarko savo nuožiūra.

"MOTERIS" Lithuanian Women's Magazine. 1977. No. 4 (118)

Printed by "Lights of Homeland" in Mississauga, Ont.

moteris

1977 4 (118)

M. STANKŪNIENĖ

IŠ CIKLO

"MOTERŲ DARBAI"

LAIŠKAI VERTĖJAI

ZENTA TENISONAITĖ

Su flamų poetu Marnix van Gavere (1897-1974) susipažinau per laiškus. Aš tuomet verčiau flamų ir olandų poetų eilėraščius į lietuvių kalbą: "XX-tojo Amžaus Nederlandų Poezijos Rinktinė".

Marnix van Gavere. Jo rankraštis stambus ir statmenas. Raidės viena su kita nesujungtos. Tipiškas braižas, kurį visada galima atsiminti. Sakiniai jo ilgi ir skambūs. Turinys įdomus. Visada malonu turėti tokį korespondencijos bičiulį.

Jis neslėpė, kad turi širdies ligą, bet žinia apie jo mirtį atėjo staiga, atnešdama šaltą tuštumą. Yra žmonių, kurie niekada nepasensta, kurių dinamiška, talentinga dvasia per visą gyvenimą lieka jauna. Žmonės, kurių negalima pamiršti . . .

Marnix van Gavere mirė 1974-tais metais sausio 27-tą. Liko pluoštelis man rašytų laiškų, kuriuos čia noriu skaitytojui duoti susipažinti. Aplamai asmeniški laiškai nėra skelbiami, bet šiuo atveju, kaip man kitaip reikėtų atminti tą malonų ir taurų žmogų, grožį mylintį lietuvių poezijos bičiulį.

"Versti yra visada klastoti. Vertimas tegali būti tik audeklo prastoji pusė: yra visi siūlai, bet trūksta spalvų šilimos ir piešinio žavėsio", pasakė japonų meno istorikas Kakuzo Okakura (1863-1913). Ar tai tiesa? . . . Kas žino? . . . Bet . . . No part of these letters may be reproduced in any form by print, fotoprint or any other means without written permission from the tanslateor.

Z. T.

Deinze, 12-ta kovo, 1971.

Gerbiama Ponia,

Atsakydamas į Jūsų laišką, labai dėkoju už mano eilėraščio "Sniego simfonijos" vertimą. Aš negaliu jo įvertinti, nors perskaičiau dešimts kartų. Nesupratau. Bet, skaitydamas balsu, atidengiau "garsų simfoniją", kuri man iš pradžių pasirodė maloni, o paskui pajutau nuostabiai spalvingą kalbą.

Aišku, Jūs galite jį spausdinti Jūsų rengiamoj rinktinėj. Man būtų malonu gauti vieną egzempliorių, kada knyga pasirodys.

Siunčiu Jums paštu savo eilėraščių rinkinį "Nuostabus pergyvenimas". Tegul jis Jums suteikia skaitymo malonumą, tai patys paskutinieji, kuriuos esu parašęs.

Manau, kad tas milijonas lietuvių svetur atsimena, kad flamai lankydavo jų kraštą, kai jis dar buvo laisvas, kartais kiti ten palikdavo ir būdavo laimingi . . . deja, tai buvo senais laikais . . .

Dar kartą dėkoju ir sveikinu Jus.

Su pagarba,

Marnix van Gavere

Deinze, 17-ta birželio, 1971.

Gerbiama Ponia,

Man visai nesiseka. Nuo to laiko, kai gavau Jūsų laišką 18-tą kovo, susirgau. Dabar palengva taisaus. Dėkoju, nors pavėluotai už Timmermans "Kaimietiškosios psalmės" atsiuntimą. Kaip turėtų tas gerasis Fe džiaugtis, kad jo skambus balsas turi atgarsį ir kituoe kraštuose! . . . Ir dar vienas iš jo gražiausių kūrinių . . .[1]

Man bus labai malonu sulaukti Jūsų lietuviškos poezijos vertimų. Aš keletą eilėraščių skaičiau, tik nebeprisimenu kuriame žurnale jie buvo išspausdinti, bet man labai patiko ir atrodė gražūs . . .[2] Aš nekantrauju susipažinti su lietuviška poezija! . . .

Siunčiu Jums "Sapnų vandenį I" ir tikiuos, kad patiks. Keli draugai pavadino tai poetiška meditacija.

1972-rų metų pradžioje Heideland-Hasselt leidykla išleidžia mano rinktinius raštus. Aš tuo labai džiaugiuos.

Jei Jūs sutiksite "De Bladen voor de Poiezie" vyrus: R. Verbeeck ir José De Ceulaer, perduokit mano linkėjimus. Pastarasis buvo atvykęs ir parašė pasikalbėjimą su manim: "Svečiuos pas flamų poetus" ketvirtas skyrius.

Tuo tarpu sveikinu Jus nuoširdžiai ir dėkingas,

Marnix van Gavere

[1] Lier mieste yra Timmermans-Opsomer muziejus, kuris renka visas į kitas kalbas išverstas Timmermans knygas. Vincas Kazokas išvertė "Kaimietiškąją psalmę", kurią išleido Nida Londone.

[2] Mano pirmasis lietuviškos poezijos vertimų manuscriptas skirtas žurnalui "De Bladen voor de Poezie", redaktoriui kunigui Herman van Fraechem mirus, dingo. Giminės nebegrąžino ir reikėjo ruošti naują. Bet čia, tur būt, poetas Marnix van Gavere turi omeny A. Andriekaus poezijos vertimus angliškai "Amens in Amber", kurių keletą egzempliorių autorius buvo pasiuntęs keliems flamų literatams susipažinti.

Z. T.

Deinze, 29-ta sausio, 1972.

Gerbiama Ponia,

Jūs sakysite, kad aš pasivėlinau rašyti ir padėkoti Jums už dovaną "Akmenėlis turi šaltą širdį" ir įrašą,

kurį Jūs man įrašėte. Taip pat sunku man atsiprašyti už tai, kad dar nepalinkėjau jums pamaldžių ir laimingų Naujų Metų. Nors manau, kol dar sausis nėra visai nutrupėjęs, mano linkėjimai bus nemažiau nuoširdūs. 1972-riems metams linkiu geros sveikatos, kuri yra kiekvienas gražios ir įdomios kūrybos šaltinis. Tikiuos, kad Jūs ir toliau bandysite dvasinėj ir kultūrinėj srovėje suartinti Flandriją su Lietuva. Ar susipažinti ir pažinti dvi senas tautas nėra laimė asmeniui, kuris trokšta žmoniškai gyventi?

Mano visi atsiprašinėjimai kyla iš mano šlubuojančios sveikatos rūpesčių. Šaltis ir vėsus oras man užgniaužia alsavimą ir tenka sėdėti kambary. Gal tai pasikeistų, jei mielas pavasaris ateitų kiek anksčiau kaip visada . . .

Kaip aš nustebau, kada knygutės pradžioje perskaičiau:

"Mes kalbam nykstančiais žodžiais
merdinčios mūsų kalbos
Mes kalbam išgelbėtais žodžiais
mirusios mūsų kalbos"

Jeigu Algimantas Mackus gyventų, aš jam dabar laiške dėkočiau už tiek nedaug žodžių, išsakančių sielvartą ir viltį tautos, kuri nori prisikelti ir kalbėti likusiais žodžiais. Kalbos, kurioje žaruoja žaižaros ir ugnis. Nes tas, kuris taip aiškiai gali vartoti savo kalbos

M. STANKŪNIENĖ DAILININKĖ

ginklus, iš intuicijos žino, kad patys subtiliausi ir teisingiausi žodžiai yra tie, kurie pasilieka kaip niekad nenykstantis branduolys, dar papildomas karčiomis tautos lūpomis. Pasakyta trumpai, bet tiksliai pataikyta į vos paslėptą grožį, kurį poetas sugeba atkurti savo kalba . . .

"Akmenėlis turi šaltą širdį" yra puiki knyga, kuri man paliko gilų įspūdį. Aš nežinau, ar daug bus apie ją rašoma, nes dabar vyrauja tik paviršutiniškumas, kuris greit praeis? . . . Tik tyloje galima giliai ir atsidėjus skaityti, bet kiek žmonių tam turi laiko? Bet tas, kuris skaito eilėraštį visa savo siela, ir kai mirtis miršta su poetu, tas atidengs, kad poetas nemirė, bet paliko gyventi savame pasaulyje. Aš čia negaliu kalbėti apie viską (nors tai būtų verta), bet gražus eilėraštis yra Maironio "Išnyksiu, kaip dūmas, neblaškomas vėjo" ir "Nuo Birutės kalno", ypač tas jausmingas . . . "trokštu draugo arčiau" . . . iki . . . "kaip ir aš neramus . . . "

Su malonumu perskaičiau A. Giedriaus "Kas žino", labai puikus! Taip pat, nors kiek per ilgas ir per daug romantiškais žodžiais perkrautas "Mortuos voco", poeto, kurio ir vardas dainuoja — Vincas Mykolaitis-Putinas. Man patiko Prano Lemberto "Nemunas" ir Stasio Santvaro "Atidari langai".

O paskui tas žavingas (man pats gražiausias iš viso rinkinio) Salomėjos Nėries "Pabučiavimas". Aš dar niekur tokio ugningo meilės eilėraščio neskaičiau. Jokioj literatūroj: tiek žarų ir liepsnos, tokia aistra ir vilionė . . . Kai pažvelgiu į jos amžių (1904-1945), man atrodo, kad toji moteris žinojo, kad mirtis jos laukia ir skubėjo greičiau gyventi . . . Gilus ir puikus žodžiais ir vaizdais, metaforos žaižaruoja paslaptingoje liepsnoje, tamsus kraujas sulaiko alsavimą ir atodūsį . . . Ne, ne, tai ne akmens šalta širdis . . . Ji ir akmenį sutirpdytų . . .

Antanas Miškinis yra puikus poetas, su niuansais, ir sniego reginį pakeičia į liūdną skundą, nežiūrint viso baltojo grožio . . .

Koks gražus gražus Antano Vaičiulaičio "Motinos Veidas". Kaip puikiai jis kalba apie savo motiną. Tokiam poetui motina niekada nemiršta, nes ir jam mirus, jo maloni daina liks gyva ir laikui praėjus . . . Taipgi "Sėjėjas išeina į laukus", kokio gražaus eilėraščio fragmentas! . . . Tai yra — ką aš vadinu amžina poezija, kuri pragyvena laiką . . .

1900-1910 metai yra stebėtini metai lietuvių poetams! Atgimimas ne tik turiny, bet ir himnų ir baladžių forma. Žiūrėk: "Per pasaulį keliauja žmogus", "Neregio elegija", "Paklydę žodžiai" ir "Dainos gimimas". Keturi puikūs eilėraščiai, kurie lyrikos mene virpės dabar ir ateity.

Leonardo Andriekaus "Vidurnakčiai" atrodo visai nauja tema, poetas ir jo balsas pasikeisdamas paverčia nakties garsą į dainą . . . Tokio vaizdo aš dar jokioj poezijoj nesutikau. Vidurnakčiai poetui nėra baisūs, jis jaučia, kad gali sukurti su savim sutampančią dainą . . .

Labai pamaldus ir gražus Juozo Kėkšto eilėraštis. Koks švelnumas ir gerumas, bet ypač paslėptas ilgesys

į ramybę nerime. "Svarbu augti nerimstant", sako jis bet negalima palikti liūdesy ir "Dienų esamų blogiui neleisti likti širdy ir sustingti". Juozai Kėkštai, kur tu radai šias nuostabias eilutes? Tave įkvėpė feja — "Šiandien dar tamsią rasą nešu ant blakstienų".

Po Pirmo pasaulinio karo pokarinio periodo dėmesį atkreipia beprotiškas Juozo Almio Jūragio šauksmas. Ypač, kad tai yra modernus eilėraštis, bet pagal tradicinę formą. Jis pritinka į "nie wieder Krieg" poeziją ir gražus. Neturi datos, bet turinys leidžia pajusti laiką, kaip ginklą, kuris yra "killing". Pagalvok tik — Hirosima, Dresden, London, dabar Vietnam ir Benglades! . . .

Visai nauja yra Vytauto Mačernio "Antroji vizija". Turi savyje kažką Nietzsche'es, eilėraštyje šviesos svaigulys poetą tiesiog perveria ir augščiausia laimė pasiekiama matant ir turint žemę. Irgi gražus eilėraštis "Poetas". Man atrodo, kad didysis vokiečių Stefan Georg, kada jis dar buvo tarp mūsų, irgi taip pat regėjo poetą.

Man reikėtų paminėti visus rinkinio eilėraščius. Tiek daug grožio, kad aš mieliau tyliu ir skaitau ir skaitau daug kartų, kad daug puikumo nepaliktų nepastebėta ir nepajusta . . . Perskaitęs aš su trim X pažymėjau Nagio "Laterna obscura", nes jis man labai patiko.

Vlado Šlaito eilėraštis "Sapho" man priminė gražiais žodžiais, kad viskas pasibaigia žole ir prapultim — praeitis palyginama su dabartiniu laiku . . . ir amžina draugyste.

A. Baranausko "Obelį" galiu visai ramiai padėti greta olandų poetės Vasalis — tiesioginė forma ir aiškus pasakymas. Negaliu pamiršti Aldonos Prižgintaitės "Nemigo nakties". Eilėraštis kupinas tėvynės ilgesio, kaip per sapną regima žemė, žmonės ir viskas, kas gyva. Liūnės Sutemos trumpas, bet geras eilėraštis, trumpas, bet turiningas.

Labai keista poetė ta Danguolė Sadūnaitė. "Laukimas" jaunas, šviežias, naujas vaizdais ir posakiais. Kas per radiniai ir keisti išsireiškimai, kaip "saulės pavidalas", "vakar buvai gėlė vienoje vazoje", "linguoji, kaip žydintis vaismedis", "jauną kančios dalininką gyvmedy". Giliai ir jausmingai atvaizduotas motinos ir kūdikio santykis.

Dar su trimis X mano knygutėj pažymėtas "Chapel B" Algimanto Mackaus, kurį aš jau anksčiau minėjau. Tikrai didis didis poetas. Dėl jo, jei nebūčiau toks senas, norėčiau išmokti lietuviškai . . . Kokia graži daina apie Mariją. Senoviška baladė, bet turiningesnė. Kaip gaila, kad tas žmogus jau yra miręs. Ar Jūs esate, ką nors daugiau išvertusi iš jo kūrybos? Ar galiu gauti paskaityti? Tą eilėraštį skaitysiu ir skaitysiu daug kartų. Man atrodo, kad aš Algimantą Mackų pažinojau, ir mes buvome draugais, nežiūrint jo mirties.

Bogutaitės "Kelionė" labai gražus. Vitalistiškas[1] eilėraštis, kas tai primena olandų poetą Marsman, taip tiesiog be baimės ar pavojaus pasakyta kaltinimas tam, kas nori žudyti žmogų, neturėdamas teisės. Eilėraštis panašus kaip "nie wieder Krieg", bet toks žmogiškas, žmogiškesnis, negu daug eilėraščių, kurie yra tokiose rinktinėse. "Lietus ir laikas" geras, bet kiek lengviau parašytas.

Vinco Kazoko "Žodis apie žodį" yra daugiau, negu kas dabar Prancūzijoj yra vadinama "tekstu". Daugiau svarus žodis. Įsisunkti į poezijos paslaptis reikia iš visų pusių. Aš tai padarysiu, gal būt, Jums dar parašysiu daugiau.

Nežinau, kaip Jus pasveikinti su Jūsų rinktine. Man tai buvo staigmena, nors aš didįjį O. W. Milosz žinau, man jis svarbus poetas, nors ir rašė prancūziškai. Bet kokia gili ir puiki yra jo poezija.

Tuo baigiu savo per daug ilgą laišką, bet aš norėjau Jums papasakoti savo susižavėjimą Jūsų poetais. Dar kartą linkiu gerų Naujų Metų ir sveikinu Jus draugiškai.

Marnix van Gavere

[1] Vitalizmas — literatūrinė srovė Olandijoj 1920-1935 metų, kuri skelbia gyvenimo dinamizmą ir optimizmą. (Verschuerens modern woordenboek.)

Ž. T.

Deinze, 12-ta rugpiūčio, 1972.

Gerbiama Ponia,

Man baisiai gėda, kad Jūs gavote taip ilgai laukti atsakymo. Bet po mano paskutiniojo laiško aš vėl susirgau ir gulėjau ligoninėj. Dabar jau geriau, esu namie ir pradedu dirbti, palengva ir atsargiai, neskubant ir pailsėdamas. Netiesa, kad mano širdis vargsta, pažvelk tik į mano rinkinį "Praėjęs laikas". O, kad tik ta širdis, ta širdis nebūtų praėjus . . . Aš tikiu, kad Viešpats Dievas man dar leis keletą metų gyventi, kad skaidria dvasia, šilta širdimi ir gilia siela dar galėčiau viską padaryti, kas laukia mano stalčiuje, ir kad turėčiau galimybę parašyti tuos eilėraščius, kurie manyje nerimsta.

Nežinau, ar aš Jums jau padėkojau už draugišką laišką iš Ispanijos, to nepaprastai gražaus Goya krašto, ir už atvirutę iš Sint Idesbald, kur flamai tikėjosi, bet jau labai seniai įrengti tikrą flamišką pajūrį, kur viskas būtų taip, kaip turėtų būti "Laisvoje Flandrijoje". Bet, deja, daug iš to neišėjo ir Sint Idesbald liko tai kas buvo, sapnuodamas vėsumą ir vėjų druską, vėjų, kurie plaukia per jūrą, ir kuriuos, aplink važiuodama Šiaurės saulė beveik visada pamiršta. Gal būt, mes dar šiomis dienomis pamatysime saulę ir tai būtų tikra staigmena. Aš neinu laukan, vėjas vargina man širdį. Deja, kiekvienas žmogus, kiekviena šeima gali kuo nors pasiskųsti. Bet aš tyliu, kad galėčiau truputį ilgiau gyventi.

Aš seniai žinojau, bet dabar tikrai pradedu tikėti, kad tie vadinamieji laikraščių ir žurnalų "kritikai", turėdami kiekvieną savaitę užpildyti recenzijom, tų leidinių visai neskaito. Taigi gėda, kaip tas vienas keistas žmogus susitvarkė su Jūsų lietuviškos poezijos rinktine. Tokiems gražiems, turtingiems, giliai žmogiškiems garsams duoti tiek nedaug laiko (žiūrėk "Gazet van Antwerpen). Laimei yra žmonių, kurie tyliai gyvendami sau geidžia dvasinio pakylėjimo ir žino, kad eilėraščių prasmė glūdi giliai, tuo patys galėdami

išskleisti širdies skaistumą ir duoti kryptį gražiam harmoniškam gyvenimui. Neseniai rašiau vienam draugui. Dievas sutvėrė atsiminimus, kad mes pamirštume, kas yra biauru, ir galėtume kreipti dėmesį tik į grožį. Kada mes taip darome, tada galime mūsų pasaulyje puikiai gyventi.

Aš tikiuos šią savaitę pradėti skaityti Jūsų pasakas antrą kartą ir tąsyk galėsiu Jums parašyti. Dabar rengiu "Naujus eilėraščius ir elegijas", kurias, jei gerai vyks, manau metų pabaigoj pasiųsti savo draugams mano 75-kių metų sukakties proga.[1]

Tuo tarpu sveikinu Jus ir su pagarba,

Marnix van Gavere

P.S. Siunčiu Jums vieną elegiją. Netrukus jų bus daugiau.

[1] Marnix van Gavere yra Fernand R. Pauwels slapyvardis. Jis gimė 1897-tais Belgijoj. Studijavo Gento universitete meno istoriją. Rašė grynus, jausmingus eilėraščius, tikrąją poeziją, kurioje vyrauja melancholiškas tonas (Lectuur Repertorium III)

Z. T.

Deinze, 25-ta gruodžio, 1972.

Gerbiama Ponia,

Širdingai sveikinu Jus ir Jūsų šeimą šventų Kalėdų proga, nors jau pavėluotai. Tikiuos, kad buvo gražu mylimų asmenų tarpe švęsti Kristaus Šventę, kuri suartina tuos, kurie yra vienas kitam brangūs ir mylimi. Linkiu visiems daug laimės ir sėkmės, geros sveikatos ir derlingo darbo 1973-čiais metais. Ir tebūnie taika visam pasauliui!

Man gėda, kad dar nieko neparašiau apie Jūsų "Pasakas", kurios yra labai gražios, bet aš dar neturėjau galimybės parašyti Jums. Turiu pasakyti, kad aš dar prieš tokį nuostabaus pasaulio įvairumą "nesu sustojęs eilėraštyje". Aš turėčiau kiekvieną atskirai aptarti ir, atidengęs gilumą, padaryti sintezę. Esu jas jau tris keturis kartus skaitęs, bet pasakos priklauso ne vienam pasauliui yra ne vien lietuviškos, bet semia savo istoriją iš prosenovės, iš amžinybės, kurios mes dabar beveik jau nebesuprantame. Po Naujų Metų aš dar kartą sugrįšiu, būk užtinkrinta.

31-mą gruodžio man sukaks 75 metai ir taip pat bus mano 50-ties metų vedybų jubiliejus. Ta proga gruodžio 29-tą bus radijo transliacija, o 30-tą bus per televiziją rodoma programa apie mane, kurią sudarė K. Jonckheere.

Tuo tarpu linkiu Jums ir Jūsų gerbiamai šeimai dar kartą daug laimės 1973-tiems metams ir baigiu laišką.

Jums nuoširdžiai palankus,

Marnix van Gavere

Deinze, 24-ta sausio, 1973.

Gerbiama Ponia,

Aš labai gailiuos, man tikrai gėda, kad aš Jums dar nepadėkojau už Jūsų širdingus sveikinimus mano gimtadienio proga.. Daug iškilmių, daug draugų ir pažįstamų gali mane truputį pateisinti. Viskas atėjo staiga ir skubotai į manąją "tylą", mane vos tik neperversdami. Kalėdos, Nauji Metai, gimtadienis, vedybų jubiliejus ir krūvos laiškų. Aš prašau man atleisti ir, kai tik pasivysiu pamestą laiką, tai tuoj kibsiu rašyti Jums. Man dar nebuvo progos padaryti pasakų sintezės ir ją mintyse užfiksuoti, ir todėl aš dar negaliu iššaukti bendro vaizdo, to labai seno mistiško grožio, kuris atsirado man skaitant. Bet būk tikra, tai ateis. Pas mane viskas turi viduje išaugti ir įgauti tvirtas formas. Ką norėti, kai aš buvau dar mažas berniukas ir kiekvienas atsisėsdavo prie stalo aplink motiną (tėvas mirė anksti), aš svajojau rašyti, ir niekas man nebuvo paslaptingesnis, kaip Alfons De Cock mūsų flamiški pasakojimai, kurie man vaizdavo mirties žvakutes.

M. STANKŪNIENĖ "MOTERŲ DARBAI" CIKLAS

į ramybę nerime. "Svarbu augti nerimstant", sako jis bet negalima palikti liūdesy ir "Dienų esamų blogiui neleisti likti širdy ir sustingti". Juozai Kėkštai, kur tu radai šias nuostabias eilutes? Tave įkvėpė feja — "Šiandien dar tamsią rasą nešu ant blakstienų".

Po Pirmo pasaulinio karo pokarinio periodo dėmesį atkreipia beprotiškas Juozo Almio Jūragio šauksmas. Ypač, kad tai yra modernus eilėraštis, bet pagal tradicinę formą. Jis pritinka į "nie wieder Krieg" poeziją ir gražus. Neturi datos, bet turinys leidžia pajusti laiką, kaip ginklą, kuris yra "killing". Pagalvok tik — Hirosima, Dresden, London, dabar Vietnam ir Benglades! . . .

Visai nauja yra Vytauto Mačernio "Antroji vizija". Turi savyje kažką Nietzsche'es, eilėraštyje šviesos svaigulys poetą tiesiog perveria ir augščiausia laimė pasiekiama matant ir turint žemę. Irgi gražus eilėraštis "Poetas". Man atrodo, kad didysis vokiečių Stefan Georg, kada jis dar buvo tarp mūsų, irgi taip pat regėjo poetą.

Man reikėtų paminėti visus rinkinio eilėraščius. Tiek daug grožio, kad aš mieliau tyliu ir skaitau ir skaitau daug kartų, kad daug puikumo nepaliktų nepastebėta ir nepajusta . . . Perskaitęs aš su trim X pažymėjau Nagio "Laterna obscura", nes jis man labai patiko.

Vlado Šlaito eilėraštis "Sapho" man priminė gražiais žodžiais, kad viskas pasibaigia žole ir prapultim — praeitis palyginama su dabartiniu laiku . . . ir amžina draugyste.

A. Baranausko "Obelį" galiu visai ramiai padėti greta olandų poetės Vasalis — tiesioginė forma ir aiškus pasakymas. Negaliu pamiršti Aldonos Prižgintaitės "Nemigo nakties". Eilėraštis kupinas tėvynės ilgesio, kaip per sapną regima žemė, žmonės ir viskas, kas gyva. Liūnės Sutemos trumpas, bet geras eilėraštis, trumpas, bet turiningas.

Labai keista poetė ta Danguolė Sadūnaitė. "Laukimas" jaunas, šviežias, naujas vaizdais ir posakiais. Kas per radiniai ir keisti išsireiškimai, kaip "saulės pavidalas", "vakar buvai gėlė vienoje vazoje", "linguoji, kaip žydinti's vaismedis", "jauną kančios dalininką gyvmedy". Giliai ir jausmingai atvaizduotas motinos ir kūdikio santykis.

Dar su trimis X mano knygutėj pažymėtas "Chapel B" Algimanto Mackaus, kurį aš jau anksčiau minėjau. Tikrai didis didis poetas. Dėl jo, jei nebūčiau toks senas, norėčiau išmokti lietuviškai . . . Kokia graži daina apie Mariją. Senoviška baladė, bet turiningesnė. Kaip gaila, kad tas žmogus jau yra miręs. Ar Jūs esate, ką nors daugiau išvertusi iš jo kūrybos? Ar galiu gauti paskaityti? Tą eilėraštį skaitysiu ir skaitysiu daug kartų. Man atrodo, kad aš Algimantą Mackų pažinojau, ir mes buvome draugais, nežiūrint jo mirties.

Bogutaitės "Kelionė" labai gražus. Vitalistiškas[1] eilėraštis, kas tai primena olandų poetą Marsman, taip tiesiog be baimės ar pavojaus pasakyta kaltinimas tam, kas nori žudyti žmogų, neturėdamas teisės. Eilėraštis panašus kaip "nie wieder Krieg", bet toks žmogiškas, žmogiškesnis, negu daug eilėraščių, kurie yra tokiose rinktinėse. "Lietus ir laikas" geras, bet kiek lengviau parašytas.

Vinco Kazoko "Žodis apie žodį" yra daugiau, negu kas dabar Prancūzijoj yra vadinama "tekstu". Daugiau svarus žodis. Įsisunkti į poezijos paslaptis reikia iš visų pusių. Aš tai padarysiu, gal būt, Jums dar parašysiu daugiau.

Nežinau, kaip Jus pasveikinti su Jūsų rinktine. Man tai buvo staigmena, nors aš didįjį O. W. Milosz žinau, man jis svarbus poetas, nors ir rašė prancūziškai. Bet kokia gili ir puiki yra jo poezija.

Tuo baigiu savo per daug ilgą laišką, bet aš norėjau Jums papasakoti savo susižavėjimą Jūsų poetais. Dar kartą linkiu gerų Naujų Metų ir sveikinu Jus draugiškai.

Marnix van Gavere

[1] Vitalizmas — literatūrinė srovė Olandijoj 1920-1935 metų, kuri skelbia gyvenimo dinamizmą ir optimizmą. (Verschuerens modern woordenboek.)

Z. T.

Deinze, 12-ta rugpiūčio, 1972.

Gerbiama Ponia,

Man baisiai gėda, kad Jūs gavote taip ilgai laukti atsakymo. Bet po mano paskutiniojo laiško aš vėl susirgau ir gulėjau ligoninėj. Dabar jau geriau, esu namie ir pradedu dirbti, palengva ir atsargiai, neskubant ir pailsėdamas. Netiesa, kad mano širdis vargsta, pažvelk tik į mano rinkinį "Praėjęs laikas". O, kad tik ta širdis, ta širdis nebūtų praėjus . . . Aš tikiu, kad Viešpats Dievas man dar leis keletą metų gyventi, kad skaidria dvasia, šilta širdimi ir gilia siela dar galėčiau viską padaryti, kas laukia mano stalčiuje, ir kad turėčiau galimybę parašyti tuos eilėraščius, kurie manyje nerimsta.

Nežinau, ar aš Jums jau padėkojau už draugišką laišką iš Ispanijos, to nepaprastai gražaus Goya krašto, ir už atvirutę iš Sint Idesbald, kur flamai tikėjosi, bet jau labai seniai įrengti tikrą flamišką pajūrį, kur viskas būtų taip, kaip turėtų būti "Laisvoje Flandrijoje". Bet, deja, daug iš to neišėjo ir Sint Idesbald liko tai kas buvo, sapnuodamas vėsumą ir vėjų druską, vėjų, kurie plaukia per jūrą, ir kuriuos, aplink važiuodama Šiaurės saulė beveik visada pamiršta. Gal būt, mes dar šiomis dienomis pamatysime saulę ir tai būtų tikra staigmena. Aš neinu laukan, vėjas vargina man širdį. Deja, kiekvienas žmogus, kiekviena šeima gali kuo nors pasiskųsti. Bet aš tyliu, kad galėčiau truputį ilgiau gyventi.

Aš seniai žinojau, bet dabar tikrai pradedu tikėti, kad tie vadinamieji laikraščių ir žurnalų "kritikai", turėdami kiekvieną savaitę užpildyti recenzijom, tų leidinių visai neskaito. Taigi gėda, kaip tas vienas keistas žmogus susitvarkė su Jūsų lietuviškos poezijos rinktine. Tokiems gražiems, turtingiems, giliai žmogiškiems garsams duoti tiek nedaug laiko (žiūrėk "Gazet van Antwerpen). Laimei yra žmonių, kurie tyliai gyvendami sau geidžia dvasinio pakylėjimo ir žino, kad eilėraščių prasmė glūdi giliai, tuo patys galėdami

O paskui iš karto viskas juoda . . . ir tas nuostabus "Aš mačiau koks aš juodas esu" R. Patterson . . . Ir kiti Amerikos poetai. Kokia yra tūkstančio veidų Amerika turtinga poetišku potencialu . . . Edgar Lee Masters ir "Spoon River", iš kurio Marnix tiek daug iščiulpė savo poezijai! . . .

Ir Jefferson (Robinsson) Millay, E. St. Vincent, Pound, didysis Pound, niekada neišskaitomas Pound, kuris užsidaręs kaip tylos pelikanas . . . Ir didysis Thoreau, nepamirštamieji Emerson Essays . . . Dabar, kada aš rašau eilėraščius apie žmogų, kurį pažinojau arba asmeniškai, arba skaitydamas jo raštus, dabar aš žinau, ką reiškia "skaityti į gilumą". Tai reiškia žmogų, kuris slypi už žodžių išversti ir peršviesti . . . iš jo gyvenimo biografijos savaime paaiškėja jo poezija, ją iki tam tikro laipsnio apnuoginus, kad žinotum — koks jis pats buvo, tokia buvo ir jo apybraiža, slypinti už jo darbų . . . ir kodėl jis rašė, turėjo rašyti . . .

Tokia buvo ir Emily Dickinson, kurią pažįstu iš jos kūrybos ir ilgai ją stebėdamas, tyrinėdamas ir palietęs, parašiau šį eilėraštį, kurį Jums siunčiu. Ji žinojo vienatvę ir tylą, ją lankė velnias ir angelas, bet ji savo atkakliu tylėjimu juos nugalėjo. Ilgai jai reikėjo laukti įvertinimo, ir niekas iš jos aplinkumos nežinojo apie jos viršžmogišką patyrimą, net atspėti negalėjo, kokia tyla joje viešpatavo ir kokia troškimų ugnis liepsnojo . . . Kas kartą, mirčiai artėjant, ją supanti erdvė mažėjo, ir ratas, kuriame ji gyveno ir kalbėjo su mirties angelu, traukėsi . . . Ji buvo taip visko išsižadėjusi, taip mirties nepaliečiama, kad iš jos žmogiškos esmės nieko nebeliko . . . Ir ji galėjo eiti, net ir savo vardo negirdėdama šaukiant . . .

Bet ką aš darau? Ar aš Jums su Amerikos literatūra nesukeliu nuobodulio? Kas žino . . .

Neseniai sužinojau, kad Soutine,[1] kurio darbai šiuo momentu yra Paryžiaus (De Orangerie) parodoj ir kuriuos labai mėgstu, buvo lietuvis . . . irgi emigrantas . . .

Vargšas žmogus, miręs skurde ir pamirštas, bet kurio drobės dabar šimtus tūkstančių vertos . . . Lemtis visų didelių menininkų, visų talentingų žmonių . . .

Aš Jums atsiųsiu eilėraštį, kurį jam paskyriau. Sužinok, jei gali, koks lietuvis jis buvo? Gal būt, jis, kaip tas didysis lietuvis Milosz, kuris rašė prancūziškai, paklydo Paryžiuj? . . .

Siunčiu Jums eilėraštį apie E. Dickinson ir tikiuos, kad Jums patiks, taip pat ir šis mano paskutinis eilėraštis, kurį parašiau, žiūrėdamas į nupieštą žmogaus portretą, kurio vardo nenoriu minėti . . .

Kaip matai, aš dirbu . . .

Ačiū Dievui! . . .

Su širdinga simpatija,

Marnix van Gavere

P.S. Tikiuos, kad mano laiškas nėra per ilgas ir kad ne per daug šokinėju nuo šakos ant šakos.

[1] Chaim Soutine gimė 1894-tais metais Minske, žydų kilmės. Atvyko į Paryžių 1911-tais metais. ekspresionistas. Mirė Paryžiuj 1943 m. (Oosthoeks Encyclopedie, deel 14). Z. T.

NEATPAŽĮSTU AŠ SAVĘS

Marnix van Gavere

Neatpažįstu aš savęs paveiksle,
Kuriame nupiešei mane,
Aš negaliu jame
Savo sielos skaityti.
Atrodau tau kaip
Svetimas žmogus,
Tamsus. šešėly pasislėpęs.
Ar nematai sučiauptų mano lūpų,
Ir kaip bebalsis norintis gyventi žodis virpa?
Ir mano bailios rankos, suglaustos
Lyg bijo žemės, laiko ir tylos,
Ilgai lauktos baugios jėgos.
Neatpažįstu aš savęs paveiksle,
Kuriame nupiešei mane,
Tu nematai pro mano žvilgsnio žaibą,
Kuriame gyvenimas žaruoja dega.
Esi mano širdis,
Tylios vienatvės pamaldi vieta,
Esi mano siela, mintis ir raštas
Kelionei amžinybės paruošta
Be dėmesio praslystanti pro šalį . . .
Ar neturėjau aš ant veido pėdsakų
Ir mirties klausimų,
Ir laimės šypsenos
Jos budinčių akių iki šiandien išvengęs? . . .

M. STANKŪNIENĖ ROŽĖS

ŽVILGSNIS Į VAIKŲ LITERATŪRĄ NEPRIKLAUSOMOJE LIETUVOJE IR IŠEIVIJOJE

(tęsinys if Nr. 3)

PR. NAUJOKAITIS

II. VAIKŲ IR JAUNIMO LITERATŪRA IŠEIVIJOJE

Išeivijos vaikams ir jaunimui rašė daugumas jau Lietuvoje pasireiškusių vaikų literatūros autorių: Vytė Nemunėlis-Brazdžionis, A. Giedrius, L. Žitkevičius, Stp. Zobarskas, V. Tamulaitis. Bet čia pasireiškė ir daug naujų vaikų ir jaunimo literatūros kūrėjų.

1. Vaikų laikraštėliai išeivijoje

Stovyklų laikais Vokietijoje, Detmolde, A. Giedrius atgaivino ir leido savo "Saulutę" (1946-1948). JAV-se prel. Pr. Juro ir B. Brazdžionio pastangomis 1950 m. buvo pradėtas leisti iliustruotas vaikų laikraštėlis "Eglutė". 1975 m. šis laikraštėlis jau šventė 25 metų sukaktį. Jį redagavo: Br. Brazdžionis (1950), Pr. Naujokaitis (1951-1955). Stp. Zobarskas (1956), A. Šerkšnas (1957). Nuo 1958 m. "Eglutę" redaguoja ir leidžia N.P.M. Seserys Putname, Conn. (administruoja nuo 1951 m.). Apie "Eglutę" išsamesnį straipsnį yra parašęs prof. J. Eretas (Moteris 1976 nr. 4.). Dailininkas Vladas Vijeikis Čikagoje leido iliustruotą vaikų laikraštėlį "Tėviškėlė" (1951-1956), kuris iki 1952 m. buvo "Dirvos" priedas vaikams, o nuo 1952 m. ėjo atskirai. Jį ir redagavo pats leidėjas. Be šių laikraštėlių vaikų skyrius turi dienraštis "Draugas", Kanados savaitraštis "Tėviškės Žiburiai", savaitraštis "Darbininkas". Taigi vaikai turi jiems skirtos periodinės spaudos.

2. Atskirų rašytojų duoklė vaikų literatūrai

Iškilusis mūsų beletristikos stilistas Antanas Vaičiulaitis (g. 1906) prie vaikų pasaulio priartėja savo literatūrinėse pasakose ir pasakojimuose, kuriuose veikia vaikai. Dvylika literatūrinių pasakų yra pasakojimų rinkinyje "Kur bakužė samanota" (1947). Beveik visos A. Vaičiulaičio pasakos (20) yra sutelktos rinkinyje "Auksinė kurpelė" (1957, Venta). A. Vaičiulaičio pasakomis grožisi visi, kurie mėgsta gražų, stilingą lietuvišką žodį, bet ir pats tų pasakų turinys yra patrauklus savo veikėjais, jų paveikslų ryškumu. Daugumos pasakų veikėjai yra gyvuliai, žvėreliai. Čia meškinas kelia vestuves, ten žiogai ruošia puotą ir nuostabiai smuikuoja, čia žvirblis ir pelė sėja pasėlį ir susipyksta besidalindami derlių, piktas lokys kovoja su voverėle ir kovą pralaimi. Sutinkame čia ir narsųjį katiną, gražuolį gaidį, išdidųjį ožį, drąsų žąsiną gagoną, krypuojančią antelę, buliuką, kiaulę, sutinkame vilkų, lapių, kiaunių, barsukų, voverių, šarkų, varnų ir kitų spalvingo miško padarų. Sutinki taip pat karalių, karalaičių, kareivių, raganų, plėšikų, žvejų, visokių amatininkų, piemenėlių — dorų ir nedorų žmonių, net patį popiežių ir kardinolus. Iš vaikus vaizduojančių pasakojimų ypač puikus yra "Elenutės nuodėmė" ir "Tešlinis žmogutis".

Vaikų pasauliui kai kuriais savo pasakojimais yra artimas ir sumanusis intrigos pynėjas Jurgis Jankus (g. 1906). Novelių rinkinyje "Pirmasis rūpestis (1951) yra keli pasakojimai, kuriuose šiltomis spalvomis vaizduojami vaikų santykiai su vyresnio amžiaus žmonėmis: "Dubenėlis", "Pirmasis rūpestis", "Armonikėlė", "Tėviškė". Lietuviško kolorito pasaka apie raganą "Po raganos kirviu" (1953) vaizduoja guvaus berniuko Jakamučio kovą su paukštelių naikintoja ragana. Dinaminė įvykių ir nuotykių, pavojų ir laimėjimų grandinė pinama prie gražiojo Nevėžio. O pasaka apie "Seną kareivį Matatutį" (1956), apie šio personažo tarnybą caro kariuomenėje ir paskiau jo nuotykius su stebuklinguoju krepšiu patraukia skaitytoją sumaniai pinamais nuotykiais ir idėjiniu prasmingumu.

Daugelio įvairių knygų autorius Liudas Dovydėnas (g. 1906) yra sukūręs veikalėlių ir vaikams bei jaunimui. Dar Lietuvoje išleido nuotaikingų gamtos pasakojimų knygą "Kelionė į pievas" (1936). Minėtinos ir jo pasakų knygos "Katino sodas", "Lapino vestuvės" (1939), taip pat jau daugiau suaugusiems skirtos pasakos "Jaujos pasakos" (1938). Išeivijoje L. Dovydėnas parašė pabėgusio šunelio nuotykius knygoje "Pabėgėlis Rapsiukas" (1947), su nepikta ironija pavaizdavo karalius knygoje "Gyveno kartą karalius" (1947). Gamtinėmis nuotaikomis yra atausta knygelė "Tūkstantis ir viena vasara" (1954). Vaikų pasaulio atskleista ir spalvingoje nevaikiškoje apysakoje "Naktys Karališkiuose" (1955). Jaunąjį skaitytoją gali sudominti ir suaugusiems perkurtose liaudies pasakose "Karaliai ir bulvės" (1973).

Buvęs keturvėjininkas, daugelio apysakų ir romanų autorius Juozas Balčiūnas-Švaistas (g. 1891) išeivijoje sukūrė kelis pasakų ciklus, išspausdintus keturiose knygose "Aukso kirvis" (1952), "Petras Širvokas" (1952), "Trys žodžiai arba gyvenimo magija" (1958), "Šaunus penketukas" (1969, laimėjusi JAV LB Švietimo tarybos jaunimo literatūros konkurso antrąją premiją). Nors J. Švaisto pasakos skirtos jau labiau subren-

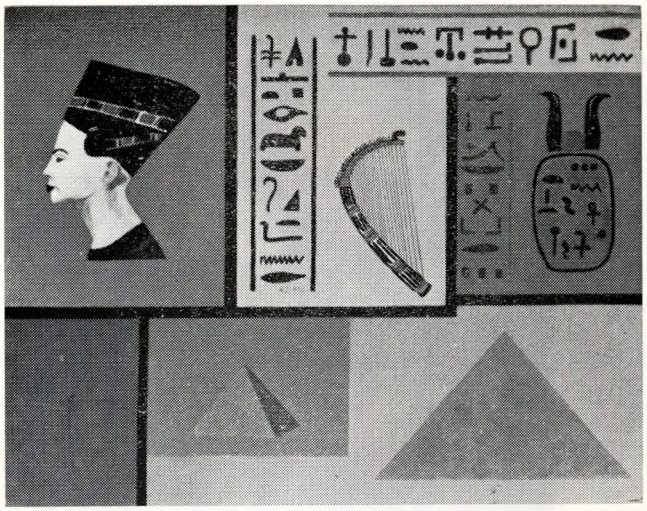

R. JAUTOKAITĖ —

IŠ CIKLO "ŽMOGAUS CIVILIZACIJA —

EGIPTAS, GRAIKIJA IR XX AMŽIUS

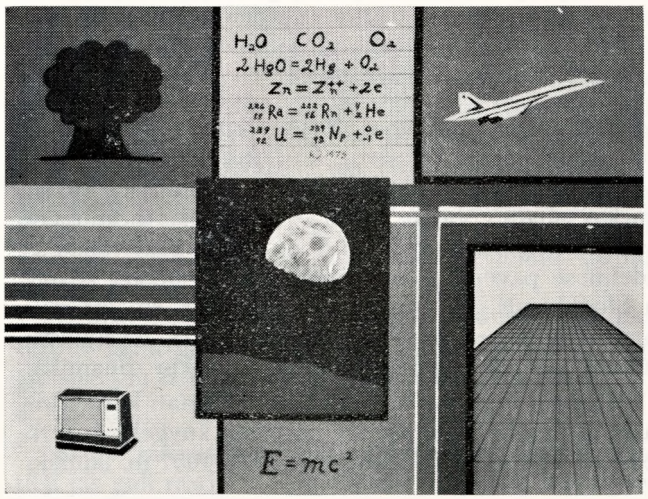

dusiam skaitytojui, tačiau gausūs nuotykiai, sumaniai pinama intriga patraukia ir jaunesnį skaitytoją. Labiausiai patraukianti pasaka yra "Šaunus penketukas" — apie penkių milžinų darbus ir nuotykius.

Poetė ir beletristė Petronėlė Orintaitė (g. 1905) savo tikruoju vardu ir Balės Vaivorytės bei Balės Voveraitės slapyvardžiais yra parašiusi ir išleidusi vaikams ir jaunimui poezijos, beletristikos ir scenos veikalėlių. Visai mažiems vaikams išleistos dvi knygelės — eilėmis rašyta pasaka "Kiškio lūpa" (1948) ir eilėraščių rinkinėlis "Mano švilpa" (1949). Paaugusiems yra skirta istorinė poemėlė "Lietuvos keliu" (1948). Ta pačia tema išleistos dar dvi poemėlės: "Tėviškėlės takais" (1956) ir "Lietuva graži tėvynė" (1972). Kaimo vaikus vaizduojanti pasakojimų knyga "Viltrakių vaikai" (1952) laimėjo jaunimo literatūros premiją. Pasakojimų knyga — "Nardžio pulkas" (1962). Scenos veikalėliai vaikams: eiliuota draminė pasaka "Žirgonė ir Gailė" (1948) — vaidinta Kaselyje ir Clevelande. "Ragnytė našlaitėlė" 1951 m. spausdinta "Eglutėje", vaidinta Brooklyne ir Čikagoje — (ten "Našlaitės" vardu, 1951-52 m. vaidinta net 5 kartus). Penki scenos vaizdeliai išleisti knygoje "Skaidrytė" (1964).

Vanda Tamošauskaitė - Frankienė - Vaitkevičienė (g. 1909) vaikų literatūrą praturtino scenos veikalėliais ir vaikų psichologijai pritaikytais pasakojimais. Aštuoni vaidinimai yra išleisti knygoje "Vadinimai mažiems ir dideliems" (1965). Lengvu stiliumi parašytos pasakos yra sutelktos knygoje "Karalaitės Gintarės ilgesys" (1957). JAV LB Švietimo taryba pripažino tinkama mokyklose skaityti pasakojimų apie Lietuvą knygą "Užburtos kanklės" (1971). Jaunimo skaitinių konkurso premiją 1975 m. laimėjo V. Vaitkevičienės apysaka "Du draugai" (1976). Mažiesiems skaitytojams yra išleistos dvi knygelės: "Šokoladinis kiškelis" (1970) ir "Spindulėlis" (1973).

Kanadoje gyvenąs Pranas Bastys-Imsrys (1905-1977), dar Lietuvoje išleidęs eilėraščių knygelę vaikams "Tra-lia-lia" (1932), išeivijoje išleido eiliuotą pasaką "Vilkas meškeriotojas" (1946) ir du eilėraščių rinkinėlius: "Gimtaisiais takeliais" (1953) ir "Tėviškėlę vis regiu" (1968).

"Eglutės" bendradarbė Sofija (Sonė) Pipiraitė-Tomarienė (g. 1913) ypač pasireiškė vaikų pasauliui priderintomis pasakomis. Amerikoje ji išleido šiuos pasakų rinkinius: "Saulės vestuvės" (1957), "Senolės pasakos" (1966), "Tinginė ir darbštutė" (1968), "Paskendusi pilis" (1698), "Ugnies žirgas" (1970). S. Pipiraitės-Tomarienės pasakų knygų yra išleista ir dabartinėje Lietuvoje: "Trys lapūnai pagyrūnai" (1961), "Pasakų sparnai" (1962), "Užburtos birbynės" (1964), "Katinas puikuolis ir žvirblis gudruolis" (1967) ir "Rubino širdis" (1968).

Daugelio tų pasakų turinys yra paimtas iš lietuvių liaudies pasakų lobyno, bet jų forma individualiai perkurta, stilizuota, bet neperkrauta puošmenomis. Kai kurios pasakos parašytos ištisai eilėmis (tos labai kondensuotos), kitose apstu eiliuotų intarpų, priderintų dainelių.

Gausių beletristinių knygų ir satyrinių eilėraščių autorius Aloyzas Baronas (g. 1917) yra parašęs kelias

knygeles ir vaikams: knygelė apie dviejų kačiukų nuotykius "Du kačiukai" (1948, spausdinta šafirografu, vėliau perspaudinta "Eglutėje"), poemėlė "Diena prie ežero" (1969), pasakojimų knyga "Mėlyni karveliai" (1958).

Sklandžių vaikiškų eilėraščių autorius Jonas Minelga (g. 1917) išleido dvi puošnias knygas vaikams: "Labas ryta, vovere" (1964) ir "Kiškio pyragai" (1973). Abiem knygom J. Minelga mūsų vaikų poezijoje stovi greta Vytės Nemunėlio ir L. Žitkevičiaus.

Stasys Džiugas (g. 1919) išleido vaikams eilėraščių rinkinį "Kiškiuko vardinės" (1953, antra laida 1976), apysaką "Keturi valdovai" (apie metų laikus, 1955) ir eiliuotą pasaką "Neklaužados" (1958). Visos trys knygelės iliustruotos puikiais dail. V. Stančikaitės piešiniais.

Didelę duoklę vaikų literatūrai atidavė poetė, dramaturgė ir beletristė Birutė Pūkelevičiūtė (g. 1923). Ji išleido dvi pasakų vaikams plokšteles, vardu "Žirginėliai". Apie jos šešias knygeles vaikams jau anksčiau buvo rašyta "Moteryje". Jos yra puikiai parašytos, gražiai iliustruotos. Čia priminsiu tik jų vardus: "Peliukai ir plaštakės" (1973), "Daržovių gegužinė" (1973), "Kalėdų dovanėlė" (1973), "Skraidantis paršiukas" (1974), "Klementina ir Valentina" (1974) ir autorės padarytomis lėlėmis iliustruota fantazija "Rimas pas Kęstutį" (1975).

Taip pat 6 knygeles jaunimui ir vaikams parašė Nijolė Jankutė (g. 1929). Mažiesiems skaitytojams skirta knygelė "Žebriuko nuotykiai miške" (1963) vaizduoja iš namų pabėgusio katinėlio nuotykius ir supažindina su mažuoju miško pasauliu. Panašaus tikslo siekia ir kita knygelė "Kaip Algiukas vėjo ieškojo" (1967). Mažosios skautukės jautrius išgyvenimus atskleidžia knygelė "Danutė stovyklauja" (1966). Paaugesniems vaikams skirta nuotykinga apysaka "Šamo ežero sekliai (1972). "Kelionė į septintą stotį"(1973) vaizduoja, kaip geroji ragana mergaitę ir jos katiną nuskraidina į televizijos septintąją stotį pasibarti dėl rodomos blogos programos. Rašytojos fantazija šiame pasakojime sukonkretina ne tik pasakiškas būtybes, bet ir kalbines aktualijas: nuveda į Žargono girią, leidžia gyviems pasirodyti Veiksmažodžiui, Daiktavardžiui, Būdvardžiui, Linksniams ir t.t. O dienoraščio forma parašytoje knygelėje "Nuo devynių iki pirmos" (1974) vaizdžiai parodo ir šeštadieninės mokyklos darbą ir problemas. N. Jankutė sugeba prakalbinti jaunąjį skaitytoją, parodyti jam įdomių dalykų.

Prie iškiliųjų vaikų ir jaunimo literatūros kūrėjų priklauso ir Danutė Brazytė-Bindokienė (g. 1932). Jos dvi knygelės skirtos mažiesiems skaitytojams: "Keturkojis ugniagesys" (1964) vaizduoja benamio šunelio, prisiglaudusio pas ugniagesius, nuotykius; o "Baltosios pelytės kelionė į mėnulį" (1966), astronautų aktualijas atkelia į vaiko interesų pasaulį.

Už jaunimui skirtas knygas D. Brazytė-Bindokienė laimėjo dvi JAV LB. Švietimo tarybos premijas: "Mieste nesaugu" (1970) vaizduoja lietuvių šeimą, išsikėlusią iš didmiesčio į priemiestį, kad apsaugotų vaikus nuo miesto negerovių. Bet ir priemiestyje atsiveja tos pačios problemos. Rasinė įtampa sukuria pavojų ir nuotykių atmosferą, kuri įtraukia ir abu paauglius tos šeimos vaikus. Ir antroji premijuota knyga "Parkas anapus gatvės" (1973) vaizduoja didmiesčio negeroves. Darnios Saulėnų šeimos paaugliai vaikai ir dideliuose pavojuose atstovauja gėriui, sugeba kovoti su blogybėmis. D. Brazytės-Bindokienės knygos vaikams ir jaunimui parašytos lengva kalba, neišpuoštu stiliumi, bet pasižymi gyva intriga, įvykių dinamika.

S. KVIETIENĖ GĖLĖS

Minėtini ir tie vaikų literatūros autoriai, kurie vaikams ar jaunimui parašė tik po vieną knygelę. Jų yra nemažai. Alfonsas Vambutas (g. 1903) 1957 m. laimėjo

Lietuvių Mokytojų sąjungos konkurso premiją už pasakų ir padavimų knygą "Trys sakalai" (1962). Pulgis Andriušis (1907-1970) įasmenintų vabalų spalvingą pasaulį parodė knygoje "Vabalų vestuvės" (1948). Daumantas Čibas (g. 1907) Amerikoje išleido dar Lietuvoje parašytą ir "Žiburėlio" premijuotą pasaką "Žaižaras" (1965). Ir šio straipsnio autorius yra parašęs knygelę jaunajam skaitytojui "Maži žingsneliai" (1960). Česlovas Grincevičius (g. 1913) mažajam skaitytojui parašė tris pasakojimus, išleistus knygoje "Vyskupo katinas" (1972). Andrius Mironas-Norimas (g. 1911) už jaunimui skirtą apysaką "Be namų" (1970) laimėjo jaunimo literatūros konkurso premiją (1965). Minėtina ir Pranio Alšėno (g. 1911) knygelė "Maži žodžiai apie didelius dalykus" (1960). Jaunimui yra skirta ir Romualdo Spalio-Giedraičio pirmoji romanų serijos knyga "Gatvės berniuko nuotykiai" (1952, 1969). Juliaus Viktoro Kaupo (1920-1964) suaugusiam skaitytojui skirta pasakų knyga "Daktaras Kripštukas pragare" (1948) savo fantastika ir nuotykiais gali sudominti ir jaunąjį skaitytoją. Broliai Mekai (Adolfas g. 1925 ir Jonas g. 1922) išleido dvi pasakų knygeles: "Iš pasakų krašto" (1947) ir "Knyga apie karalius ir žmones" (1947) ir vaidinimą vaikams "Trys broliai" (1947). Australijoje gyvenanti Ava Saudargienė (g. 1915) vienoje knygelėje išleido du vaidinimus vaikams: "Sigutė", "Buvo broliai devyni" (1968). Stasė Vanagaitė-Petersonienė (g. 1916) parašė vaikams eiliuotą pasaką "Laumė Daumė" (1969). Dailininkas ir "Tėviškėlės" redaktorius ir leidėjas Vladas Vijeikis (g. 1919) vaikams parašė puikią istorinę pasaką "Saigūnas" (1975). Gintarė Banaitytė-Ivaškienė (g. 1936) už istorinę apysaką "Baltasis stumbras" (1967) laimėjo JAV LB jaunimo literatūros konkurso premiją. Jonas Rūtenis (g. 1912)išleido vaikams eilėraščių rinkinėlį "Gintarėliai" (1948). Poetė Julija Švabaitė-Gylienė (g. 1921) išleido pasakojimų knygą "Gabriuko užrašai" (1973). Uoli "Eglutės" bendradarbė Danutė Lipčiūtė-Augienė (g. 1914) be vaikiškų eilėraščių periodikoje išleido ir knygelę "Močiutės dovanėlė" (1976). Vaikiškų eilėraščių yra ir Laimučio Švalkaus rinkiniuose (g. 1919). "Eglutės" redaktorė s. Ona Miklaitė išleido peliuko nuotykių knygą "Pupučio pasauliukas" (1974). Ona Audronė-Balčiūnienė (g. 1913) jaunajam skaitytojui sukūrė eilėraščių rinkinį "Laužai ir kibirkštėlės" (1972). Viktoras Šimaitis išleido eilėraščių rinkinį "Vyturėliai laukuose" (1947). Daugumas Viktorijos Genytės-Šmaižienės (1907-1971) pomirtinio rinkinio "Gyvenimas ir darbai" (1973) eilėraščių yra skirti vaikams. Vaikams pasakų rašė ir vyresniosios kartos Nina Zapolskaitė-Butkienė (1899-1970). Daug knygelių vaikams rašo ir išleidžia Janina Narūnė (Janina Markevičiūtė-Narutavičienė-Pakštienė, g. 1895).

Iš tos konspektinės apžvalgos matome, kad mes turime gana gausią vaikų ir jaunimo literatūrą. Toje gausoje yra ir visai talentingai parašytų kūrinių.

* * *

Šiame rašinyje neduota rašytojų biografijų. Norintieji jas gali rasti Pr. Naujokaičio "Lietuvių literatūros istorijos" II-IV tome.

DANGUOLĖ SADŪNAITĖ

SENIAI, VIENĄ ankstyvą vasarą —
kai dar žemuogės noko
augštame šlaite pievos. —
Senelis susirgo.
(Jis buvo virš aštuoniasdešimt metų!)

Mama tuoj pat, nieko nelaukdama
išsirengė jo aplankyti.

*

Daug saulėtų dienų sekė jai išvažiavus.
Bet mes jos greit pasiilgom —
ir stengėmės namuose užlaikyti
ko geriausią tvarką.

*

Pirmoji nelaimė ištiko mus,
kai katė įšoko į maisto sandėlį —
apvertė puodą pieno,
bliūdą grietinės — —
aplaižė pyragus.

O sekančią dieną mūsų Marytė —
(ir kurgi buvo jos galva!)
atidavė čigonei pačius geriausius
vyšnių konfitūrus.

*

Šeštadienį, vėlai po pietų,
sugrįžau namo.

A! svečiai, tuojaus pagalvojau
pamačius šešis, septynius žmones
linksmai besišnekučiuojančius —
verandoje;
(su stiklinėmis rankose.)

(Pas Tėtį buvo Posėdis.
Svarbus Susirinkimas.)

Pasislėpusi — stebėjau svečius —
iš už žydinčio krūmo.

Jau temo.

*

Ir koks didelis mano nustebimas buvo matant,
jog net ir Tėvelis skyrė jaunai sekretorei
daug dėmesio . . .
(Ir dar tokiu jautriu momentu!)
Kada Senelis gulėjo ligos patale.

Tėvelis?

– – – – – – – – – – – – –

Iki tos dienos aš mylėjau visus.
Mano gyvenimas buvo labai nesudėtingas.
Aš mylėjau tetą Oną, tetą Ramoną, tetą Salomėją –
Tetą Margaretą.
(Net ir mūsų didelį, rainą katiną.)
Bet dabar – viskas atrodė pasikeitę!
Labai atydžiai pažvelgiau į svečių pusę.

Turbūt ji buvo Dalila?
Ar Jezabelė?

Greitai nubėgau ir pasislėpiau
šiltnamyje.

*

Prieš atsigulant, tą vakarą –
senu įpratimu padariau kryžiaus ženklą.
Sukalbėjau maldas.

Tada prisiminiau, ką mūsų mokytoja panelė Maja
buvo mums sakiusi.

Ji sakė, jog nepavydėtinai daug vargo turi
tos merginos,
kurios išauga – gražios. –

Teisybė, net ir Mama sakė
(Tėčiui negirdint!)

jog vienas studentas
dėl jos grasinęsis nusišauti . . .

Mama jo nemylėjo.
(jai nepatiko jo nosis.)

*

Va, čia tau ir pyragai!
Sugaišti tiek daug laiko beaugant:

(vis trumpinant, arba ilginant tas sukneles!)
O kai išaugi, irgi ne kas!
Jeigu kas žingsnis tokios nosys
ima ir pastoja tau kelią!

*

Kad tik Mama greičiau atvažiuotų:
greičiau sugrįžtų namo.

Ateinantį rudenį aš būsiu trylikos metų.
Trylikos metų?
(Tai jau senyva moteriškė . . .)

*

Aš apkabinau savo Meškiną – –
ir man pagailo tos sekretorės . . .

Vargšė, vargšė mergina!
Jai gali priseiti padegti
ne vieną Troją . . .

VASARA BAIGIASI

JOANA MILLS

KAI AŠ BUVAU maža, laikas pačiame vidurvasaryje visai sustodavo vietoje. Atrodė, jog vasara niekada nesibaigs. Dienos buvo pilnos gėlių-floksų, žalių obuolių ir sūraus jūros vėjo kvapo.

Mes statėme miestus smėlyje. Gyvenome pasakose. Buvome jūros gyventojai. Kas vakaras užmigdavome saldžiai besikasydami uodų įkandimus kojose ir rankose . . . Girdėjome, kaip už plonų vasarnamio sienų tėvai šnekučiavosi. Kaip jie džiaugėsi ramiu mėnulio patekėjimu. Vasara buvo mus įamžinus savyje. Mes žaidėme, miegojome ir sapnavome už laiko ribų.

*

Betgi, vėliau ar anksčiau rugpiūčio mėnesiui įpūsėjus, išaušdavo diena skirtinga nuo visų kitų. Joje nebuvo sunku įžiūrėti prasidedančią vasaros pabaigą. Galbūt todėl, kad staiga, kaitros išbaltintose pajūrio žolėse užuosdavome kreidos dulkes ir krentančius lapus. Šešėliai vos pastebimai ilgėjo. Ir o! o! kaip skaudėjo viduje žinoti, jog vasara baigsis, ir jog nieko nebuvo – visdėlto – amžino šiame pasaulyje.

Paukščiai aptilo. Žolė, pievelėje prie vasarnamio parudavo. Be to, mūsų gamakas, mūsų vasaros namai ir priebėga rimtai pradėjo irti. Jame ilsėjosi prakiuręs guminis sviedinys, su kuriuo žaisdavome paplūdimy.

*

Mano draugė Gracie ir aš sėdėjome patogiai įsitaisiusios sulūžusio laivelio griaučiuose. Mūsų nepamainomoje pokalbių vietovėje. Nedaug beliko laiko būti mums kartu, ir aš jaučiau pareigą perduoti jai šiek tiek savo gyvenimiškos išminties. Aš nupiešiau jai tokį blankų vaizdą apie antro skyriaus mokinių vargus, kad net jos kojų pirštai užsirietė iš baimės. Tada aš greitai pakeičiau temą ir pasakiau jai, jok kūdikėliai

P. BUGAILIŠKIS

TĖVIŠKĖS LAUKAI

gimsta iš mamų pilvų. Tai išgirdusi Gracie tik sužvairavo į mane, krito aukštielninka laivelyje, bet greitai vėl atsitiesusi pakluasė: "Kaip?"

"Visas smulkmenas sužinosiu, kai būsiu trečiame skyriuje ir parašysiu tau apie tai vėliau." Juk mes susirašinėsime, pasikeisime laiškais, užtikrinome viena kitą, tuomi duodamos visiems suprasti, jog mokėjome valdyti plunksną.

Aptarusios šį bei tą, ir pilnos planų ateičiai, pašokome nuo sulūžusio laivo ir pabėgėjusios pajūrio takeliu įsijungėme į draugų žaidimus. Kiek šūkavimo. Krykštavimo. Taškymosi vandeniu ir apsimėtymo gendančia žuvimi.

*

Kiekvieną mielą dienelę dabar mano vilnonis, dryžuotas maudymosi kostiumas, išdžiūdavo į sukietėjusią nuo druskos, smėlėtą lentą. Kai sausu apsivilkdavau, visa nuo jo nieztėdavau. Šlapias, jis greitai prarasdavo savo pirmykštę formą ir ištįsdavo man net iki kelių. Nežiūrint šių nepatogumų, aš nuolatos vilkėjau savo vilnoniu, dryžuotu maudymosi kostiumu; šiuo metu jis buvo man daugiau priimtinas, negu bet koks kitas rūbas.

Nėra abejonės, jog buvau pastačiusi šimtus smėlio pilių nuo mūsų atvykimo čia birželio mėnesį, nuo mūsų vasarojimo pradžios. Dabar aš sprendžiau aritmetikos uždavinius smėlyje — ir palikdavau juos bangoms nuplauti. Arba įlipus į medį ir patogiai jame įsitaisius, nieko ypatingo negalvodama, praleisdavau ilgas valandas žaisdama savo *yo-yo*. Kartais jausdavausi laiminga; arba būdavau liūdna ir pilna baimių.

*

Pagaliau teko atsisveikinti su moteriške, kuri pristatydavo mums žuvį į namus. Atsakėme duoną, vaisius ir žibalą. Pranešėme vyrui, kuris pristatydavo mums didelius ledo gabalus į vasarnamį, jog rengiamės grįžti į miestą.

Kai vis dažniau pradėdavau galvoti apie mokyklą, kažkokie kieti mazgai susimegsdavo mano pilve. Naktį, nei iš šio nei iš to pabudusi, stumdydavau didžiuoju kojos pirštu smėlio kruopeles tarp paklodžių . . . vis ir vis galvodama, kaip man seksis tenai tame trečiame skyriuje, kai senoji panelė Brundage ims mane į nagą?

*

Ir taip atėjo pats paskutinis vasaros šeštadienis. Aš pripildžiau savo dieną viskuo, kuo tiktai galėjau į ją sutalpinti. Vakare, kaimynai pereidami tiesiai per pieveles, o ne keliu, užsuko pas mus atsisveikinti, ir taip pusę nakties pradainavo su tėvais, mamai visą laiką pritariant senu, išklerusiu pianiniu.

Darbo Dienoje, pirmadienį, kai mama padarė tvarką vasarnamyje, kambariai atrodė labai tušti. Keista žalia šviesa skverbėsi į vidų per žemyn nuleistus langų užtraukimus. Vasara čia nebuvo daugiau pageidaujama, taip jau atrodė! Tėvas išnešė didelį gabalą ledo iš metalu išmuštos ledui laikymo spintos, ir išmetė jį ant žolės, užpakalyje vasarnamio, kad ištirptų. Visus kitus reikmenis jis sukrovė į mūsų mašiną.

*

Pirmiausiai jis įsodino tenai mane, apramstydamas iš visų pusių kartoninėmis dėžėmis. Tada atnešė ir pasodino mūsų seną apsiseilėjusį šunį man ant kelių. Įstūmė, norinčias pasilikti vasarnamyje kates pro ma-

šinos langą — ir grįžo vidun jieškoti mamos, vis dar tebesirausiančios spintose ir spintelėse. Galų gale mama įsitaisė mašinos priekyje, ant kelių pasistatydama indą su bulvių salotomis. Ir kai ji ir aš užtenkamai ilgai padejavome svarstydamos KODĖL tėvui taip ilgai trunka užrakinėti namą ir sukrauti į priestatą verandoje laikomas kėdes, tėvelis pagaliau įšoko į automobilį sakydamas: "Na, ar važiuosime, ar kaip?"

Pravažiavome pro šalį keletos kaimyninių namų; kaimynai taip pat rengėsi netrukus apleisti savo vasarnamius. Vieni užkalinėjo langus, kiti kėlė didelius lagaminus automobilių bagažan. Kartą atsisveikinęs su vasarnamiu, tėvas nenorėjo delsti ilgai pakeliui. Ratai smarkiai sukosi; spiaudė žvyrą į visas puses. Greitai išvažiavome į pagrindinį kelią. Mama ir aš dar vis mojavome kaimynams 'sudieu', kol pagaliau nebeliko kam mosikuoti. Vien tiktai kaspinas dulkių stovėjo ore už mūsų.

*

"Ir kas dabar, ašaros?", pagalvojau sau, giliai pajusdama, jog su šiais paskutiniais rankų pamosikavimais, vasara tikrai praėjo . . . Labai ramiai sėdėjau mašinoje, apkrauta dėžėmis iš visų pusių, ir viena ranka prilaikydama sunkiai alsuojantį mūsų šunį. Žiūrėjau į kates įsitaisiusias iš abiejų pusių mano tėvo pečių — ir girdėjau kaip mama garsiai prisiminė viską, ką ji buvo vasarnamyje pamiršusi.

*

Už poros valandų jau buvome mieste. Pasiekėme tą gatvės kampą, nuo kurio kelias į namus buvo man gerai pažįstamas.

Buvo keista, namuose — įžengus į vidų. Kažkaip namai neatrodė namais. Viduje buvo vėsu, tamsu; šen ir ten kabojo voratinkliai. Nei iš šio, nei iš to sustojau lūkuriuodama savo kambario tarpduryje. Staiga pasijutau nedrąsiai savo lėlių draugystėje — ir man buvo gėda, kad aš buvau jas taip ilgai apleidusi.

Plačiai atidariusi langą, persisvėriau per jį — norėdama iš naujo susipažinti su dabar man vos atpažįstamu vaizdu, nes buvau pratusi žiūrėti pro šį langą, kai jame buvo įrėminta žiema.

*

Prieš išvažiuojant į pajūrį, mama buvo švariai ir lygiai perklojusi mano lovą. Aš įsitaisiau dabar ant jos tarp pagalvių, savo atlaidžios širdies lėlių draugystėje — ir pradėjau gilintis į savo knygas. Į savo mėgiamas knygas, kurias ir taip jau nuo seno visas atmintinai žinojau. — Beveik, beveik džiaugiausi vėl čia sugrįžusi. Rytoj bus naujų batų pirkimas. Poryt — mokykla . . . Ir taip pamažu pradėjau jaustis vėl esanti namie.

Sulietuvino Danguolė Sadūnaitė

PSYCHĖ

LOUIS COUPERUS

III

Emeralda vadinosi jos vyriausioji sesuo. Žavėtinai graži buvo Emeralda, neapsakomai puošni, kaip jokia moteris visame krašte, kaip jokia princesė kitose šalyse. Ji buvo augšto ūgio ir turėjo karališką išvaizdą; žengė tiesiai ir išdidžiai. Ji buvo labai išdidi, nes po karaliaus mirties jai teks Praeities Karalystės sostas. Pavydėdama tos galybės, kuri bus jos, ji atstumdavo visus karalaičius, kurie prašydavo jos rankos. Ji nekalbėjo kitokiu balsu kaip tik įsakančiu ir tik savo tėvui lenkė galvą. Vilkėjo ji sunkų brokato audeklą, sidabro ar aukso, apsėtą brangenybėmis, o jos ilgas šnabždančio šilko apsiaustas buvo apsiūtas šermonėlio kailiais. Brangiųjų akmenų diadema spindėjo ant jos auksiniai raudonų plaukų, o karalaitės akys buvo iš akmens, du puošnūs žali smaragdai, kuriuose žibėjo vyzdžiai iš juodo turmalino. Ir visi paslaptingai šnibždėjo, kad jos širdis buvo nušlifuotas didelis rubinas. O kaip Psychė jos bijojo.

Kai Psychė klaidžiodavo po pilies patalpas ir staiga pamatydavo ateinančią Emeraldą, apsuptą pažų, sargų, tarnų ir merginų, nešančių jos drabužių šleifą, ir dar dvidešimts sargybinių, baimė užgniaužda vo jai gerklę ir ji pasislėpdavo už durų, už užuolaidų, vistiek kur, o Emeralda praūždavo šlamėdama šilkais, auksu ir palydovų žingsnių garsais. Tąsyk Psychės širdelė plakdavo labai plonai kaip varpelis "tik-tik, tik-tik" ir jai atrodė, kad jinai alpsta . . . Ji užmerkdavo akis, kad nesutiktų Emeraldos žalių smaragdų išdidų ir šaltą žvilgsnį, kuris skverbdavosi pro užuolaidas ir jieškodavo Psychės, nuduodamas jos nematąs. Kai Emeralda dingdavo, Psychė išbėgdavo iš rūmų į kuorų viršūnes ir giliai atsidūsėdama sunerdavo rankutes ant krūtinės, o jos sparnukai dar ilgai virpėdavo iš baimės.

Astra vadinosi antroji karalaitė. Ji turėjo kaktoje gyvą žvaigždę, buvo labai išmintinga ir mokyta. Ji žinojo daugiau, negu visi šalies išminčiai ir mokslininkai kartu, o tie klausdavo jos patarimų. Gyveno ji

M. STANKŪNIENĖ

GĖLĖS

pačiame augščiausiame pilies bokšte ir pro langus matė debesis, kurie traukdavo pro šalį kaip miglotos dvasios. Astra niekad neapleisdavo bokšto. Sėdėjo apsupta ritiniais pergamentų, milžiniškais gaubliais, kurie sukosi jai tik palytėjus pirštu ir, valandomis stebėdama, piešdavo ant juodo marmuro lentos su dideliu cirkeliu ratą po rato, ar skaičiuodavo ilgas skaitlines, kurių skaičiai buvo tokie, kad joks žmogus jų negalėdavo ištarti. Kartais ji sėdėdavo apsupta išminčių, o ir pats karalius ateidavo pas ją klausyti, ką ji ramiu ir aiškiu balsu aiškindavo. Kadangi žemės išmintis buvo jos dalis, karalaitė niekino pasaulį ir ant bokšto terasos liepė pastatyti milžinišką teleskopą, kuris žvelgė į beribę erdvės begalybę.

Kai išminčiai išeidavo ir Astra likdavo viena, ji eidavo ant terasos ir žvelgdavo pro žiūroną, kurį sukdavo į visus visatos taškus. Pro deimanto stiklą, šlifuotą be fasečių, ji atrasdavo naujas žvaigždes, kurių žmonės nežinojo, ir duodavo joms vardus. Pro deimanto stiklą ji matė žvaigždynus ir ugnies kreives, kurios vingiuodavo per visatos beribę . . .

Ji žvelgdavo vis tolyn, nes už kitų žvaigždynų buvo vėl naujos visatos, erdvės ir dar toliau, visai pabaigoj, buvo Mistiška Rožė, kurios ji niekad neatrasdavo . . .

Kartais Psychė, klaidžiodama po rūmus, bailiai ir smalsiai pabelsdavo Astrai, kuri ją maloniai įsileisdavo. Labai rimtai, kada Astra stovėdama prie lentos skaičiuodavo, Psychė žiūrėdavo į jos galvą, kurią puošė varno juodumo plaukai. Arba Psychė eidavo ant terasos ir žvelgdavo pro žiūroną, bet ji nematė nieko kito, tik labai ryškią šviesą, kuri skaudino jai akis . . .

IV

Vakare, prieš einant miegoti, Psychė aplankydavo karalių. Šimtmečiais senas buvo karalius, jo barzda siekė juosmenį. Dažniausiai jis skaitydavo krašto istorijos metraščius, kuriuos jam kasdien atnešdavo jo ministrai. Bet vakarais Psychė užlipdavo jam ant kelių ir pasislėpdavo jo barzdoje, arba atsisėsdavo prie jo kojų tarp togos klosčių. Tąsyk knygos ritinys krisdavo žemyn ir susivyniodavo, o sausa, didelė galingo valdovo ranka glostydavo galvutę trečiosios princesės su sparnukais.

— Tėveli, — kartą paklausė Psychė, — kodėl aš turiu sparnukus, bet negaliu jais lakioti?

— Tau nereikia lakioti, vaikeli, tu esi saugesnė pas mane, negu būdama paukštuku ore.

— Bet kodėl aš turiu sparnukus?

— Šito aš nežinau, vaikeli . . .

— Kodėl aš turiu sparnukus, o Astra gyvą žvaigždę kaktoje, o Emeralda brangakmenio akis?

— Jūs esate karalaitės, kitos yra paprastos mergaitės.

— Kodėl, tėveli, — paslaptingai sušnibždėjo Psychė, — Emeralda turi rubino širdį? . . .

— Ne, vaikeli, to ji neturi, jos akys yra iš smaragdo, nes jinai princesė, kaip Astra su žvaigžde, o tu turi du gražius sparnukus, bet jos širdis yra žmogiška.

— Ne, tėveli, ne, jos širdis yra iš brangaus akmens.

— Kas taip sako, mano kūdiki?

— Mūsų auklė taip sako ir pažai, sargybiniai prie vartų ir išminčiai, kurie ateina pas Astrą.

Karalius labai nusiminė. Jie pažvelgė vienas kitam į akis ir apsikabino, nes valdovas liūdėjo numatydamas ateitį, o Psychę suėmė baimė, nes ji imdavo virpėti, pagalvojus apie Emeraldą.

— Mažoji Psyche, — paklausė karalius, — ar tu gali man duoti pažadą?

— Taip, tėveli . . .

— Ar tu visada liksi pas mane, mažoji Psyche? Tu esi čia saugi, o pasaulis yra didelis, pasaulis yra piktas. Pasaulis yra pilnas vilionių ir mįslių. Per erdvę lekia sparnuoti žirgiai, dykumose rymo milžiniški sfinksai, miškuose klaidžioja velniški faunai . . . Pasauly yra daug ašarų, kurios sudaro upelius, ir pasaulis parduodamas žemiems malonumams . . . Palik pas mane, Psyche, nenuklysk per toli, nes po mūsų pilies pogrindžiu yra Požemis . . . O gyvenimas yra kaip valdovė, pikta valdovė su akmens širdim . . .

— Iš brangakmenio kaip Emeraldos, — tyliai mąstė Psychė.

— Kuri važiuoja išdidžiai per švelniausius ir meiliausius ir suvažinėja juos negyvai savo gilių vėžių purve . . . O Psyche, mažoji Psyche, prižadėk man, lik visada čia šioje augštoje ir saugioje pilyje, pasilik pas tėvą.

Ji jo nesuprato. Jo didelės ir rūpestingos akys žiūrėjo pro ją į tolį su neišpasakomu liūdesiu. Psychė norėjo jį paguosti. Ji apkabino tėvą nuogomis rankutėmis, dingdama jo barzdoje, ir žaismingai sušnibždėjo:

— Aš visada būsiu su tavim, tėveli . . .

Karalius priglaudė ją prie širdies ir paslėpė prie krūtinės. Ir mąstė, kad jis netrukus mirs . . .

* * *

Fragmentas iš knygos "Psychė". Vertė Z. Tenisonaitė. Louis Couperus (1863-1923) yra žymus olandų rašytojas. Jo pasakoj Psychė yra sielos simbolis. Pamilus pasakišką žirgą Chimerą, ji apleidžia pilį ir keliauja per Praeities, Dabarties ir Ateities karalystę. Kelionėje Psychė sutinka daug laimės ir nelaimės, kol pagaliau po daug nuotykių su savo mylimuoju princu Eros tampa Ateities krašto karaliene.

• KNYGOS

ADELĖS ABROMAITIENĖS LITERATŪRINIS DEBIUTAS

PR. NAUJOKAITIS

A. ABROMAITIENĖ ILIUSTRACIJA

Adelė Jonušaitė-Abromaitienė jau yra debiutavusi vaikams skirtoje knygelėje "Karklų katinukai" puikiomis džiovintų gėlių ir lapų karpinių iliustracijomis. O 1976 m. pabaigoje JAV LB Švietimo taryba išleido minimos autorės knygą vaikams NYKŠTUKŲ MOKYKLA. Knygoje sutelkti 16 apsakymėlių ir knygai pavadinimą davęs eilėraštis.

Apsakymėlių turinyje randame vaikų dvasiai artimą gamtos ir gyvenamos aplinkumos pasaulį: naktį atgyja žaisliukai ir rengia įvairiausias pramogas ištuštėjusiame vaikų darželyje (o jie visi yra vaikams žinomų pasakų herojai — Maškiukas Rudnosiukas, Svirplys Muzikantas, Auksinė žąsis, Eglė žalčių karalienė, Sigutė, Pelenė, Elenutė, Jonukas su Gretute, Raudonkepuraitė, Vištytė su gaideliu ir daugelis kitų). Vaikų dėmesį patrauks ir žiemos džiaugsmai: Kalėdų senelis, sniego senis ir jo darbai, šalčio gėlės languose. Ateina ir pavasaris su Velykomis, su Algirduko margučiais. Vasara rašo laišką vaikams. Voverytė pasakoja savo nuotykius . Danutė kalbasi su knygų herojais. Onutė su Vytuku skrenda erdvėlaiviu. Antanukas džiaugiasi Lietuvos vėliava prie Toronto miesto rotušės. Tai vis vaizdeliai iš vaikų pasaulio. Net moraliniai pamokymai įjungiami į kokį nors vaikišką nuotykį (Dobiliukas ausyje — švaros reikalas; Sekmadienis, kurio neužmiršiu — gobšumo pasmerkimas).

Autorė pasakoja gyvai, paprasta, taisyklinga kalba, lengvu stiliumi. Štai ištrauka iš "Vasaros laiško vaikams":

Į mišką atkeliavo vasara. Jos galvą puošė javų vainikas. Vienoje rankoje laikė puokštę ramunių, kitoje — pintinėlę agrastų, vyšnių ir braškių. Ji kvepėjo medumi. Ją lydėjo šimtas dūzgiančių bičių. Miško viduryje pasitiko ją voveraitės, kiškiai, paukščiai giesmininkai ir kiti miško gyviai. Jie visi sutartinai uždainavo:

A. ABROMAITIENĖ ILIUSTRACIJA

Sveika, turtinga vasarale,
Tavęs mes laukiam net metus.
Kaitriais saulutės spindulėliais
Tu džiugink mišką ir vaikus.

Atsisėdusi ant samanomis dengto kelmo, vasarėlė nusišypsojo visiems, galvos linktelėjimu pakvietė dvi pelėdas sekretoriauti ir tarė:

— Turiu vaikams pranešti svarbią žinią. Rašykite, ką diktuosiu.

Pelėdos skubiai rašė:

— Mieli vaikučiai, laukiu jūsų atvykstant į stovyklą... (15 psl.).

Kiekviename vaizdelyje yra koks nors vaikiškas nuotykis, bet stipresnė intriga būtų tikrai pageidautina, ji pririštų mažąjį skaitytoją prie knygelės puslapių.

Vienintelis knygos eilėraštis "Nykštukų mokykla" pradedamas sklandžiai:

Ten pakalnėj, beržynėly,
Kur nepaprasta tyla,
Tarp paparčių, samanėlių
Yr nykštukų mokykla. (35 psl.)

Tačiau kituose posmeliuose kiek sušlubuoja ritmas, pamokomasis turinys nustoja žaismingumo. Neeiliuotuose vaizdeliuose autorė yra natūralesnė, laisvesnė.

Knyga gausiai iliustruota dail. **Vandos Aleknienės** spalvotais piešiniais. Piešiniai kiek sugroteskinti, bet artimi vaizdelių turiniui, spalvingi, patrauklūs.. Dėl to knyga siūlytina mamytėms, kad jos skaitytų ir gėrėtųsi piešiniais kartu su savo mažaisiais skatytojais, dar reikalingais skaitymo pagelbininkų.

Adelė Jonušaitė - Abromaitienė, NYKŠTUKŲ MOKYKLA, pasakaitės ir apsakymėliai vaikams. Išleido JAV LB Švietimo taryba, Čikagoje, 1976 m., spaudė M. Morkūno spaustuvė. Tiražas 1000 egz., didelio formato, 64 psl., kaina nepažymėta.

MOKYMO SKAITYTI PAGRINDAS

IGNAS MALĖNAS

Mokyti skaityti pradedama paprasčiausiu elementu — raide (skiemeniu), kuris lengvai tariams ir rašomas. Bent kiek komplikuoto dalyko pradžioje reikia vengti, kad mažylis nenusiviltų mokslu, nes tai galėtų atsiliepti tolimesniam vaiko darbui. Pradžiai tinka: A, E, O. Pasirenkam vieną iš jų ir vaiką supažindiname. Vartojamos tik didžiosios spausdintos raidės (kaip lengvos parašyti ir skaityti).

Dviraidžiai skiemens

Kadangi balsė jau pažinta, tai vaikam teks pažinti tik po vieną raidę, nors skaitys iš karto visą skiemenį "vienu ypu". Tai daroma, kad vaikas įprastų čiupti visą skiemenį iš karto, o vėliau galėtų skaityti jį — atpultų "liejimo" reikalas, nes vaikas jau bus įpratęs jį "apeiti". Dėl to dviraidis ir laikomas tikru skaitymo pagrindu, nes čia mažylis turi sučiupti "garsų liejimo paslaptį", kuri kitus vargina ištisus metus. Daugelis amerikiečių, tik mokydamiesi svetimą kalbą, sugriebia tą paslaptį. O dalis ir lieka skaitymo analfabetais net universitete.

Stebėjau mažą mergaitę Bandymų mokykloj. Skaitydama MA MA MA LA, ji pirma labai ryškiai sudėdavo lūpas, o paskui tardavo A ir gaudavo MA. Buvau jos įtikintas, kad skaitomasis skiemuo turi prasidėti priebalse ir baigtis balse. Bent taip turi būti pačioje pradžioje, kol vaikas mokosi sučiupti "skaitymo paslaptį". Elementoriuje Ė šito principo laikytasi. Tik, mano manymu, visiem vaikam įgudus skaityti duotinas suverstinis dviraidis (prasidedąs balse, o užsibaigiąs priebalse).

Juk nepr. Lietuvoj 15-18% mažylių nebuvo keliami į II sk. vien dėl nesugebėjimo skaityti, o šito vienintelė priežastis — netikusio elementoriaus kaltė, nes mokytojo dirbta sąžiningai. Nesuprantą šito dalyko švietėjai turėtu gėdytis, nes mūsų mažai tautai tai didelis nuostolis. Mes turime susirūpinti kiekvienu: tiek dideliu, tiek mažu. Nors mažyliai mažose mokyklose tikrai mažai ką reiškė. Paties mokytojo pasakymu: "tie snargliukai, pone vizitatoriau, galėtu eiti namo" kai aš lankiau jo mokyklą. Žinoma, čia kalbėjo mokytojo kuklumas, bet kartu išsiliejo ir naivumas. Man teko tokį pareiškimą užprotestuoti.

Kai vaikai paskaito grupę skiemenų, pasibaigiančių pažintąja balse (MĖ, TĖ, DĖ, RĖ, VĖ, LĖ, KĖ), tai mokytojui patartina išbandyti vaikų pažangą skaityme. Juk atsiras mokinių (ypač mergaičių), kurios jau bus sučiupusios skaitymo "paslaptį", ko mokytojas siekia, o šitai padrąsins ir kitus vaikus to siekti. Šitam reikalui mokytojas rašo skiemenis lentoje, o mokiniai juos skaito. Čia ryškėja mokinių pažanga, nes "pažengę" kitiem pirmaus. Kitį tai jus ir pagaus ją, skaitydami skmiemenis-tekstus su A (TA, MA, DA, VA, KA, SA). Dar kiti nusistums net ligi O (KO? JO, NO, PO, SO, DO, TO, MO, LO, VO, SO). Atsiras gal vienas kitas, kad teks užbaigti su pradėtine balse Ė (SĖ, ŠĖ, PĖ, NĖ), tačiau tai bus retas atsitikimas.

BŪSIMAS SKAITYTOJAS

MOTERYS PASAULYJE

90 METŲ TURININGO GYVENIMO

Prancūzijoje Elena Jurgelionytė-Jankauskienė neseniai atšventė 90 metų amžiaus sukaktį, nuoširdžiai ta proga pasveikinta vietinių ir toli esančiu draugų.

E. Jurgelionytė-Jankauskienė savo gyvenime buvo nuolat apsupta draugų ir bičiuliu. Labai tauraus būdo ji visada yra pilna artimo meilės, pasiaukojimo ir giedrios nuotaikos. Tai ypatybės, kurias visi jaučia ir jų nepamiršta.

Daug kas E. J. prisimena dar iš tų laikų, kai ji su tėvais J. ir B. Jurgelioniais, aplinkybėms susidėjus, kuriam laikui palikusi Lietuvą ir gimtąjį Kupiškį, apsigyveno Petrapilyje. Ten baigusi Šv. Kotrinos gimnaziją, ji aktyviai įsijungė į lietuvišką gyvenimą. Nemažai tų laikų bičiulių ją prisimena ir iš lietuvių teatro grupės vaidinimų, kurios iniciatorius ir režisorius buvo jos brolis poetas Kleofas Jurgelionis. Iš visų minimos teatro grupės pastatymų svarbiausias buvo "Mindaugo Krikštas", ir Elena Jurgelionytė toje dramoje vaidino Aldoną — Daumanto žmoną.

Elena Jankauskienė

Tais laikais caristinėje Rusijoje jai teko pažinti mūsų žymų kalbininką K. Būgą, brolius Miką ir Kiprą Petrauskus, Augustiną Voldemarą, Ernestą Galvanauską, J. Zauką ir kitus.

Labai jauna ištekėjusi už K. Jankausko, ji 1904 m. emigravo į Prancūziją. Čia jaunos lietuviškos šeimos židinys labai greitai tapo ryšių centru visos ištisos generacijos tautiečių, kurie dėl politinių priežasčių bėgo nuo caristinio režimo ir emigravo į JAVbes ar kitur.

Lietuvos Nepriklausomybės laikais Paryžiuje — Europos kultūros centre studijavo nemažai lietuvių studentų. E. Jankauskienė savo natūraliu nuoširdumu, gerumu ir vaišingumu jiems padėdavo susitikti, susiburti. Taip kad daug kas jos namus tada vadindavo "Mažąja Atstovybe", kurios durys atvažiuojantiems lietuviams būdavo visad atdaros. Lankydavosi p.p. Lipčiai, Galaunienė, Novickai, P. Vileišis, K. Graužinis, L. Natkevičius, D. Jasaitis, P. Dielininkaitis, Miltinis, S. Bačkis, J. Lanskoronskis, Karečka ir kt.

1932 m. E. Jankauskienė sugrįžo į Lietuva, kur jau gyveno jos trys dukros: Elena Turauskienė, Angelė Masiulienė ir Birutė Jankauskienė (vėliau Prapuolenienė). Tačiau 1940 m. dėl sovietu okupacijos ji buvo priversta vėl gimtąjį kraštą palikti.

Vokiečių okupacijos laikais E. J. Prancūzijoje daug padėjo savo tautiečiams moraliai ir materialiai, nežiūrint visų to meto buvusių sunkumų.

Po antro pasaulinio karo E. J. Paryžiuje dirbo BALFe, negailėdama laiko ir jėgų padedant lietuviams tremtiniams. Vadovaujant O. Bačkienei, ji prisidėjo prie Lietuvių Šalpos D-jos suorganizavimo Prancūzijoje.

Iki šiai dienai E. J. nuolat domisi lietuvišku gyvenimu, skaito mūsų spaudą ir yra atidi okupuotos Lietuvos klausimams.

Visados pavyzdinga ir atsidėjusi savo šeimos gyvenimui, ji yra jos labai mylima. Šiuo metu E. Jankauskienė gyvena Paryžiaus priemiestyje Nanterre — dukters E. Turauskienės rūpestingoje globoje.

Jos sielos rimtumas ir budrumas, šviesi šypsena nuolat stebina ir stiprina draugus bei artimuosius.

B. V.

Tolimesnis skaitymas

Elementoriaus tekstai turi būti gerai pergalvoti, nors trumpai, bet viską apimti. Triraidžiais skiemenimis labai tinka trumpi žodeliai: KAS, TAS, A NAS, NA MAS, TĖ VAS, PI LIS. Juos lydi dvibalsis: AU TAS, AI NIS, EI NA, IEŠ KO, UO DAS, KUI NAS. Duodama ir minkštinimas: KAU ŠAS — KIAU ŠAS, SUN KA — SUN KIA, TER ŠĖ — TER ŠIA. Duotinas dviraidžių liejimas į vieną naują garsą: dž, dz (džiova, dzinguliukas). O pabaigai didžiosios spaustos raidės pervedamos į mažąsias, kuriomis spaudžiamos daugumas knygų. Elementorius užbaigtinas nosinėmis, kai žodžiu atsakome į klausimą KĄ (vienaskaitoje) ir KO (daugiskaitoj). Nosinėmis gali būti: ą, ę, į, ų.

Dirbant su mažyliais, visada daug padeda giedri nuotaika, ypač pagaunant skaitymo esmę. Piktas, susiraukęs mokytojas visada atsieks menkesnius rezultatus. O čia mažylis "atranda" ypatingai svarbų dalyką — sučiumpa skaitymo paslaptį ir tą darbą palengvina linksmas veidas.

DAILININKĖ MAGDALENA BIRUTĖ STANKŪNIENĖ

ZUZANA JUŠKEVIČIENĖ

Vienoje ar kitoje kultūrinėje srityje pasiekti laimėjimų negana vien gerų norų ar talento. Reikia ryžto, daug pastangų ir darbo pasirinktoje srityje. Viena tokių kaip tik ir yra dail. Magdalena Birutė Stankūnienė. Ji yra gana augštai iškilusi meno pasaulyje tiek lietuvių, tiek kitataučių tarpe.

Dail. M. B. Stankūnienė dažnai dalyvauja menininkų grupinėse parodose. Taip pat ji yra surengusi visą eilę individualių parodų ir laimėjusi premiją: Chicagos dailininkų rengtame festivalyje 1968 m., Čiurlionio galerijoje 1968m. Dailininkė M. S. pastoviai kasmet dalyvauja šiose dailininkų grupinėse parodose: Lietuvos Nepriklausomybės sukakties minėjimo proga Čiurlionio galerijoje, Amerikos Lietuvių dailininkų sąjungos, Lietuviu Moterų dailininkių sąjungos, dailininkių grupės Dailė. Kitataučių — Carson Pirie Scott Co. metinėse parodose. Individualias parodas surengė: St. Balzekas Kultūros muziejuje 1968 m., Čiurlionio galerijoje 1971 m., šiemet taip pat Čiurlionio galerijoje kovo mėn. 18-27 dienomis. Dalyvavo grafikų parodoje New Yorke, Australijoje, Melburno Gabijos parodoje. Su dail. V. Balukiene Clevelande, su dail. Aldona Valis-Labokiene Toronte.

Dail. M. B. Stankūnienė vėliausioje savo individualinėje parodoje, įvykusioje š.m. kovo mėnesį, Čiurlionio galerijoje išstatė 41-ną kūrinį. Daugumas buvo tapybos ir grafikos darbai, ciklai: "Dvylika mėnesių", "Moters darbai" ir kiti. Tapybos darbus atstovavo ciklas "Egzotiškos gėlės". Tai dailininkės išgyventų įspūdžių vaisius iš kelionės po Viduržemio jūros valstybes. Tai liudija, jog dailininkui, kūrėjui yra būtina laikas nuo laiko pavažinėti: pasiaštrinti savo kūrybinį akstiną . . .

Dailininkė mokėsi: Anglijoje, Londone, St. Martins Academy, Amerikoje, Chicagoje, Art Institute, Bogen College. Baigė studijas Academy of Arts. Gilino grafikos techniką dail. Viktoro Petravičiaus studijoje, Chicagoje.

Ši gabi, darbšti menininkė M. B. Stankūnienė gimė, augo plačiose Suvalkijos lygumose, Šunskuose. Ji yra ištikima tautos duktė, jos nepavilioja nei teistiniai, nei ateistiniai šūkiai, garsiai skambantieji menininkų pasaulyje . . . Jos kūrybos tematika aiškiai liudija apie meilę tėvynei Lietuvai ir jos žmogui. Savo kūryba ji kalbina ir žavi žiūrovą tautine mistika, bei estetika iškelia žiūrovą iš kasdieninės realybės.

Dail. Magdalena Birutė Stankūnienė (dešinėje) parodos metu su kolegėmis dailininkėmis **V. Balukiene** (kairėje) ir **I. Šimkiene**

A.a. Irena Balzekienė užbaigė žemišką kelionę Čikagoje, palikdama daug liūdinčių lietuviškos veiklos bendradarbių. Ji buvo žinoma lietuvių ir amerikiečių visuomenės veikėja Čikagoje, priklausė labdaringom ir socialinėm organizacijom. I. B. daug prisidėjo prie lietuviškos kultūros iškėlimo ir aktyviai dalyvavo Balzeko Lietuvių Kultūros Muziejaus darbe.

Elena Navikėnienė, gyv. Montrealyje, Kanadoje, yra viena iš LKM Dr-jos Montrealio skyriaus steigėjų ir pirmosios valdybos pirmininkė. Visuomeninėje veikloje ir organizacijose E. N. pradėjo reikštis dar Lietuvoje. Ji mokytojavo, priklausė Moterų Šaulių Sąjungai ir vėliau dirbo Liaudies Ansamblyje Vilniuje (vad. muz. J. Švedo). Atvykusi į Kanadą 1948 m., E. N. tuojau įsijungė į lietuvišką veiklą, o nuo 1955 m. pradėjo mokytojauti šeštadieninėje lituanistinėje mokykloje, kurioje dirba iki šiol. Elena Navikėnienė yra kilusi iš Aukštaitijos. Ji išaugino gražią ir veiklią šeimą (vyras kpt. J. Navikėnas mirė 1959 m.). Duktė G. Kudžmienė yra aktyvi draugijos narė ir dabartinės valdybos vicepirmininkė;du sūnūs Kanados armijos karininkai: Algis — leitenantas - lakūnas, žuvo karišku pratimų metu Europoje 1955 m., Rimas — kapitonas inžinierius. Retai pasitaiko, kad močiutė mokykloje mokytų šešis anūkus, o dabar pradėjo mokyti ir proanūkus, kurių turi tris. Veikliajai p. E. Navikėnienei linkime daug sėkmingų ir gražių metų!

A.a. Irena Balzekienė

(Šis tekstas buvo pamestas spausdinant, kanadiečių spaustuvėje, "Moters" žurnalo Nr. 3. Už nesklandumus atsiprašome — red.)

MOTERYS MIŠKININKYSTĖS PROFESIJOJE LIETUVOJE

JONAS KUPRIONIS

Miškuose dirbančio girininko tarnyba yra nelengva. Tiesa, čia daug romantiškumo, ypač gamtos mėgėjui — turi reikalą su augmenija, visad žaliuojančiu mišku, paukščiais, žvėrimis. Švarus grynas oras, po mišką pavaikščiojus, visad geras apetitas net ir su sausa pluta. Ypač malonu miške poilsiauti. Bet tarnybinis girninko darbas nėra lengvas. Jam daug tenka ne tik važinėti, bet ir pėsčiam vaikščioti dažnai po miško tankynes, klampoti po pelkynus ar sniego pusnis. Saulėta ar dargana vistiek tenka vykti nuo ankstyvo ryto, nes miške tavęs laukia darbininkai, jiem turi darbus nurodyti, daryti matavimus, apskaičiavimus, nupirktą medžiagą atleisti. Tenka turėti reikalų su miškavagiais, nelegaliais medžiotojais. Užėjus bolševikmečiui, daugelis girininkų buvo miškavagių įskųsti ir ištremti į Sibirą. Dėl juoko dar galima pridėti, kad jautresniem žmonėm sukelia baimę eiti į mišką ir tas, kad ten gali sutikti ir vilką ar briedį, užminti ant gyvatės. Žodžiu, girininko darbas turi daug romantiškumo, bet ir sunkumų bei nepatogumų. Dėl to buvo nusistovėjusi pažiūra, kad toks darbas tinka tik vyrams, bet ne moterims.

Bet nuotaika žmonėse keičiasi. Ypač Rusijoj jau nuo seno priimta, kad moterys dažnai atlieka šiurkščiausius ir sunkiausius darbus. O ir Amerikoj paskutiniais laikais daug moterų panoro būti karininkais, įskaitant rikiuotės ir kovos lauko tarnybas. Daugelis jų veržiasi būti policininkėm, patruliuojančiom gatvėse, ar būti gaisrininkėm ir pan. Taip dabar ir Lietuvoje nemaža mergaičių panoro būti girininkėm. Nepriklausomybės laikotarpy, pamenu, turėjome dvi mergaites, baigusias miškų mokyklą — Dotnuvos technikumą. Girininko darbo miškuose jos nesiėmė, bet dirbo miškų įstaigose. Dabar Lietuvoje jau daugelis mergaičių studijuoja miškininkystę. Vienos jų lanko vidurinę miškų mokyklą — miškų technikumą, anksčiau buv. Vilniuje, dabar perkeltą prie Kauno į specialiai miškininkystei įkurtą vietovę ir pavadintą — Girionys. Šioj mokykloj mergaičių studijuojančių miškininkystę, skaičiaus po ranka neturiu, bet jų ten nemaža. Kitos stoja į žemės ūkio akademiją, miškų mokslų fakultetą. Ligi šiol nuo 1959 iki 1976 metų miškų inžinierių (tokius titulus suteikia baigusiems miškų mokslų fakultetą) laipsnius gavo net apie 150 lietuvaičių, kas sudaro apie 15% pokario laikotarpy augštąjį miškų mokslą baigusiųjų jaunuolių. Pirmoji miškų inžinieriaus laipsnį gavusi mergaitė buvo B. Ramanauskaitė (1949 metais), dabar ji dirba miškų sėklų kontrolės ir tyrimo stoty. 1956 metų laidoje iš bendro mokslą baigusiųjų skaičiaus mergaičių buvo 18, t. y. virš trečdalio visos klasės.

Mokyklos vadovybės vertinimu miškininkystės mokslas mergaitėms einasi truputį sunkiau kaip berniukams, bet nedaug. Jei vidutinis bendras baigimo laipsnis berniukų yra 4.08, tai mergaitėms jis išeina 4.00. Ką miškų mokslus baigusios mergaitės veikia? Miškų ūkio ministerijos centrinėje įstaigoje vyresnių miškų inžinierių ir inžinierių pareigose dirba 6, miškų ūkiuose (urėdijose) vyresnioji miškininkė — 1, inžinierės ir inžinierės ekonomistės — 45, girininkės — 7, girininkų pavaduototojos, miškų technikės ir meisterės — 21, eksperimentinio projektavimo būry — 3. Iš viso miškų ministerijos sistemoje, kaip miškų specialistės, dirba 83 augštąjį miškų mokslą baigusios lietuvaitės. Kitos dirba: miškų mokslinio tyrimo institute — 5, miškų technikume (mokykloje) — 9, Lietuvos "Miško projekte" (miškotvarkoje) — 4. Ne miškų žinyboj, kaip žemės ūkio ministerijos sistemoje ir miestų apželdymo trestuose dirba 10. Sėklų tyrimo stoty — 1. Ne miškininko darbus dirbančių yra 40, arba 26%; išvykusių iš Lietuvos — 2, mirusių — 1. Imant bendrai, su miškininkyste susijusiu darbu dirbančių dabar Lietuvoje yra 112 moterų — miškų inžinierių. Miškų tarnyboje moterys vertinamos kaip pastovesnės, nes vyrai dažniau darbą keičia. Tiesa, moterys čia dirba dažniausiai mažiau atsakingus darbus, kaip inžinierės miškų ūkiuose, girininkų pavaduotojos. Yra pasižymėjusių darbe ir augštesnėse pareigose. T. Kapustinskaitė, baigusi mokslą 1951 m., pirmoji moteris, gavusi ž. ū. mokslų kandidatės laipsnį. Daug jos mokslinių straipsnių miškų spaudoj. A.

Lietuvos miškuose plečiamas auginimas maumedžių. Jų medienos vertė kaip pušies, o auga dvigubai greičiau.

Miškininkė Lietuvoje, Ignalinos miškuose

Neseniai pasaulį išvydęs, prie aplinkos pritaikytu, rusvu su baltais taškeliais papuoštu rūbeliu, motinos belaukiantis stirniukas, Sudvajų girioje, prie Alytaus.

Petkevičiūtė jau 16 metų dirba vyriausios miškininkės pareigose. Girininkėmis sėkmingai dirba V. Narbutytė, D. Juknevičiūtė, inžinierėm — J. Mataraitė, V. Žemaitaitė.

Žemės ūkio akademija, anksčiau buvusi Dotnuvoje, dabar atkelta prie Kauno į Noreikiškes. Mokslas, įskaitant ir praktikos darbus miškuose, trunka 4 metus ir 7 mėnesius. Išklausius dalykus ir išlaikius iš jų egzaminus, diplomui gauti dar reikia parašyti ir apginti diplominį darbą ir išlaikyti valstybinius egzaminus, Šių egzaminų komisijai pastoviai pirmininkauja Miškų ūkio ministerijos viceministeriai — J. Gečys ir V. Verbyla, kurie taip pat yra miškininkai. Miškų mokslu fakultetui vadovauja doc. Pranas Džiaukštas. Mokomąjį personalą sudaro: profesoriai — A. Antanaitis ir S. Pileckas; docentai — Pr. Džiaukštas, J. Jakas, S. Karčiauskas, N. Navasaitis, M. Navasaitis, J. Repšys, A. Švenčionis, L. Zuklys, R. Žadeikis; asistentai — R. Mankus ir J. Račinskas. (Pavardes pažymėjau, nes kai kas gali rasti savo pažįstamų, be to, jos parodo mokyklos veidą). Mokslo dalykai yra (tik su labai mažais pakeitimais) visai tie patys kaip buvo einama nepr. Lietuvos laikais. Paskaitos ir praktikos darbai vedami lietuvių kalba. Kaip atskiri dalykai dėstoma rusų kalba ir kompartijos istorija. Stojantieji į Ž. ū. akademiją turi išlaikyti egzaminus iš lietuvių kalbos, matematikos, fizikos ir chemijos. Imant dėmesin Ž. ū. akad. miškų fakultete teoretiniai ir praktiniai išeinamus mokslo dalykus ir palyginant su JAV universitetinio miškų kurso reikalavimais, tai Lietuvoje gaunamas miškų inžinieriaus laipsnis gerokai prašoka čionykštį bakalauro (bacrlor) ir gal netgi kiek augštesnis už magistro laipsnį. Čia rašančiam teko dėstyti miškininkystę Lietuvos universitete ir taip pat viename iš JAV universitetų. Į ž. ū. akad. miškų fakultetą kasmet priima po 50 studentų. 1974 metai buvo jubiliejiniai — 50 metų nuo šios mokyklos įsteigimo (įst. 1924 m.) ir tais metais buvo išleistas 1,000-tasis miškų inžinierius. Jų tarpe 150 mergaičių miškų inžinierių.

KAIP PALAIKYTI DRAUGINGUMĄ

Jei eini gatve ir matai ateinantį netoliese šunį, kuris pradeda vizginti uodegą, tai gali sustoti ir jį paglostyti, o jis tuoj džiaugdamasis pašoks ant tavęs. Šuo draugingas, nes jis mėgsta žmogų, nors gal žmogus tuo šunimi ypatingai ir nesidomi. Kitaip esti žmonių tarpusaviuose santykiuose. Norime, kad kiti mus girtų, domėtųsi mumis ar mūsų darbais bei gyvenimu. Esame savanaudžiai. Jei matome nuotrauką, tai pirmiausia joje pastebime save. Todėl norime, kad mus kiti vertintų, duotų kreditus mūsų veiksmams. Tad kodėl nepradėti nuo kitų, juos vertinant taip, kaip kad norėtumėm, kad kiti mus vertintų? Išrada aiški: nepeik kito, o galimai pagirsink jo veiksmus, kitaip sakant, būk geros nuomonės apie kitus.

Meilė cementuoja šeimas. Ar ne per dažnai duodame pastabas, bardami vaikus, ir ar kartais neužmirštame arti jiems meilų žodelį ir pagirti jų kurį veiksmą? Ar šypsnys ir šiltas meilus žodis žmonai nesustiprina šeinos ryšio? Mandagus ir švelnus žodis dažnai paveikia daugiau, negu sausas argumentavimas. "Ačiū, jūs buvote man toks malonus", sakai savo bičiuliui. "Dovanokite, kad aš jus sutrukdysiu, jus pertraukdamas...", sakai nesustojančios kalbos asmeniui. Kuomet su tavim kalbantis domisi kuriomis nors smulkmenomis, ypač jei tai liečia kurį piniginį tavo reikalą, o tu nenori pasakyti nei teigiamai, nei neigiamai, užtenka, jei pasakysi: "Atsiprašau, jūs nepykit, jei aš neatsakysiu į jūsų klausimą, kaip kad ir aš nepykstu, kad jūs mane klausiate".O jei klausiantis įkyriai ir daug tave vis kamantinėja, sakykim, apie tavo asmeninius reikalus, tu jam mandagiai atsakai: "Per daug klausimų atneša nelaimę". Arba pasakai: "Tai mano reikalas", vieton nemandagiai pasakyti: "Čia ne tavo reikalas". Gi jei jau tau nusibosta, kokie nors įkyrūs ginčai, tai tu sakai: "Aš jau einu po velnių", ir pasišalini, vieton vulgariai pasakyti: "Eik sau po velnių..." Taipgi atrodo išmintingiau klausyti, negu dažnom ir mažai reikšmingom pastabom pertraukti kalbantį. Tos kalbos — prakalbos, kad jos nepasidarytų klausytojams nuobodžios, ar negeriau pasekti amerikiečių pavyzdžiu, kurie savo prakalbose, žiūrėk, ir įterpia kokį šposingą posakį, kuris prajuokina klausytojus.

Kai prieš daugelį metų (tuoj po 1-mo pas. karo) turėdavau, kaip jaunas agronomas, seniems ūkininkams prakalbas pradžios mokyklų patalpose savo apskrityje, tai ne tik patraukdamas jų dėmesį, kalbėdamas vietine tarme, bet taipgi aiškindamas jų sunkų gyvenimą ir girdamas jų didelį patyrimą žems ūkyje. Ir po to, kai jų dėmesys bei palankumas buvo įgytas, pradėdavau pasakoti, kaip kitose šalyse panašūs ūkininkai gyvena ir atsargiai pradėdavau įterpti, kad ir mūsų ūkiuose galime kai ką pagerinti, jei nestaigiai, palaipsniui, taigi pagal išgales norėsime įvesti kai kurių techniškų žemės ūkyje pagerinimų. Patikėsite, kad į pabaigą, net nurodydamas ūkininkų-klausytojų atsilikimą ir klaidas, susilaukdavau entuziastingo, ypač senų ūkininkų pritarimo.

Vienoje knygoje ("How to win friends" — D. Carnegie) autorius su savo draugu, kuris buvo gerai išstudijavęs Šekspyro veikalus, pasakoja apie nuotykį viešnagėje (vaišėse). Šeimininkas pasakojo juokingą nuotykį

ir paminėjo ištrauką (citatą) iš Šv. Rašto. Autorius užginčijo sakydamas, kad citata yra iš Šekspyro veikalų. Gi autoriaus draugas, kuris klausė to ginčo, užmynė jam koją ir pasakė, kad šeimininkas yra teisus, ir tuo užbaigė ginčą. O vėliau tas draugas, žinodamas, kad citata tikrai buvo iš Šekspyro, o ne iš Šv. Rašto, pasakė autoriui: "Mes buvome svečiai iškilmingose vaišėse. Kodėl mes turėjome įrodinėti, kad šeimininkas yra klaidingas?" Įrodant šeimininko klaidingumą, jis taptų lyg kiek pažemintas, ir iš to atsiranda toks kartėlis ar net įsižeidimas.

Todėl kalbant ar ką diskutuojant, daug geriau, jei oponentas sąlyginai pritars, o ne nuneigs kalbėtojo argumentų. Griežtumu neįsigysi draugų, o ir tų pačių turėtų neteksi. Kaip toje pasakėčioje apie saulės ir vėjo ginčą, kuris iš jų stipresnis. Vėjas ir sako įrodysiąs savo pajėgumą: jis priversiąs štai einantį seną žmogų nusivilkti apsiaustą. Ir juo smarkiau pūtė vėjas, juo tvirčiau glaudė prie savęs senelis tą apsiaustą. Pamatė tuomet vėjas savo bergždžias pastangas. O šyptelėjo saulutė iš po debesėlio, pasiuntė pluoštą gaivinančių šilumos spindulėlių ir ką gi: senelis nusivilko apsiaustą. Pasirodo, kad švelnumas ir draugingumas yra daug pajėgesni už atvirą jėgą, įniršimą ir žiaurumą. Tat taipgi pasikalbėjimuose ar diskusijose mandagiu ir draugingu minčių įvertinimu galima greičiau paveikti oponentą, kad šis pamatytų savo minčių netikslumą ar net klaidingumą ir, žinoma, kur kas greičiau, negu griežtu priešpastatymu, ypač brutaliu bei netaktišku ir dar sujaudintu tonu išsakytų oponento minčių paneigimu.

J. Valiūnas

Montrealio K M Dr-jos valdyba iš k. **G. Kudžmienė** — vicepirmininkė, **D. Staškevičienė** — pirmininkė, **E. Kerbelienė** — sekretorė; (stovi) **S. Danaitienė** — vald. narė, **J. Adamonienė** — kasininkė (trūksta B. Rupšienės). Apačioje — draugijos 25-rių metų jubilėjaus minėjimo dalis svečių, kalba buv. pirmoji pirmininkė **E. Navikėnienė.**

Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos Montrealio skyriaus, įsteigto 1952 m., pirmoji valdyba. Pirmoje eilėje iš kairės: pirm. **E. Navikėnienė,** dvasios vadas ir steigėjas **kun. K. Pečkys, SJ,** vicepirm. **O. Motuzienė;** antroje eilėje: sekr. **G. Rudinskienė,** narė **V. Piešinienė,** ižd. **A. Mališkienė.**

• ORGANIZACINĖ VEIKLA

KLK MOTERŲ DR-JOS MONTREALIO SKYRIAUS 25-rių METŲ JUBILĖJUS

Atvykus į Montrealį kun. Pečkiui, realio L. Kat. Mot. D-jos 25 metų sukaktis. Pirmos pastangos įsteigti draugiją Montrealyje buvo pradėtos 1950 metais p.p. Kizienės ir Sungailienės pastangomis, tačiau veikla nebuvo išplėsta.

At vykus į Montrealy kun. Pečkiui, S.J. ir jam paskatinus, buvo sušauktas steigiamasis susirinkimas 1952 m. kovo 23 d. Nuo tos datos draugija ir skaičiuoja savo gyvavimo metus.

Pirmą valdybą sudarė p.p. Navikėnienė — pirm., Motuzienė — vicepirm., Rudinskienė — sekret., Mališkienė — ižd., ir Piešinienė — vald.

narė. Tais pačiais metais, steigiant Lietuvių Bendruomenę Montrealyje, katalikės moterys jau turėjo savo atstovę besiorganizuojančioje bendruomenėje. Vėliau Kat. moterų skyrius suorganizavo šalpos komitetą, ruošė parengimus, gegužines, vaikų kaukių balius, įvairiomis temomis paskaitas ir koncertus. Iš gauto pelno buvo remiama naujoji Aušros Vartų parapija, siunčiami siuntiniai į Vokietiją ir aukojama kitiems lietuviškiems tikslams.

1955 m. kovo mėn. montrealietės pirmosios Kanadoje įsigijo skyriaus vėliavą, kuri buvo pašventinta draugijos įvykusiame suvažiavime Montrealyje. Šitame suvažiavime buvo nutarta atgaivinti "Moters" žurnalą ir iš montrealiečių išrinkta Centro Valdyba — p.p. Giriūnienė — pirm., Rudinskienė — sekret., Mališkienė — ižd.

Montrealio L.K.M. d-jos moterys per ilgus metus iš savo kuklių pajamų paaukojo "Aušros Vartų parapijai $3,000, ir jų pastangomis buvo įrengtas Šv. Marijos altorius. Kitoms lietuviškoms institucijoms bei šalpai paaukota apie $4,000.

Paskutiniais trejais metais labai išgarsėjo ir išpopuliarėjo draugijos rengiamas Velykų stalas, kuris pritraukdavo net svetimtaučius pasigrožėti mūsų puošniais dekoruotais kepsniais.

Per 25 metus keitėsi valdybos, atsiradus eilei naujų organizacijų keitėsi ir veiklos būdas. L. K. M. d-ja visą laiką stengėsi išlaikyti ir ugdyti lietuviškas tradicijas visuomenėje ir jaunimo tarpe, remti tuos, kurie paramos yra labiausiai reikalingi.

Šią paskutiniąją valdybą sudaro p.p. Staškevičienė — pirm.., Kudžmienė — vicepirm., Kerbelienė — sekret., Adomonienė — ižd., Danaitienė ir Rupšienė — vald. narės, Bagdžiūnienė — korespondentė. Jos jau dvejus metus sėkmingai vadovauja skyriui ir stengiasi iškelti draugijos veiklą, kuri savo parengimais ir darbais našiausiai prisidėtų prie Montrealio kultūrinio gyvenimo.

Per 25 metus draugija nustojo daug gerų ir darbščių draugijos narių, įpatingai paskutiniais metais netekome draugijos įkūrėjo kun. Kazimiero Pečkio, S.J., kuris buvo paminėtas gruodžio 11 d. per draugijos šventę. Taip pat netekome darbščių garbės narių a.a. Gražienės ir Kelerienės.

Šios valdybos tikslas yra kuo daugiausiai pritraukti jaunesnės kartos moterų, nes narių skaičius vis mažėja. Dabar Montrealio draugijos skyriuje yra apie 50 narių.

Šiais metais minint 25-rių metų draugijos gyvavimo sukaktį, Montrealio skyrius, balandžio 23 d., pasikvietė iš Klevelando "Grandinėlės" ansamblį. "Grandinėlės" koncertas praėjo su dideliu pasisekimu ir sutraukė tūkstantinę minią Plateau salėje. Po koncerto įvyko vaišės ir šokiai jaunimui Šv. Kazimiero par. salėje. Sekmadienį draugijos šventė buvo paminėta iškilmingomis pamaldomis ir akademija Aušros Vartų par. salėje. Šventėje dalyvavo K.L.K.M. D-jos centro vald. pirm. dr. O. Gustainienė, "Moters" žurnalo red. N. Kulpavičienė, įvairių organizacijų atstovai ir daug svečių. Sveikintojai linkėjo draugijos narėm ir veikliajai valdybai tęsti naudingą visuomenišką darbą ir kelti lietuvišką kultūrą.

• SVEIKATA

GYDYMAS VAISTAŽOLĖMIS

ALEXANDRA VAISIŪNIENĖ

Gerbiamas skaitytojas noriu supažindinti su vienu pačiu geriausiu prancūzų kilmės vaistažolių specialistu Maurice Messegue, kuris nebuvo gydytojas, bet gydė žmones. Gimė 1921 metais Calayrac Saint Circq — Gascogne, Prancūzijoje, neturtingo ūkininko šeimoje. Medicinos mokslo negalėjo pabaigti, bet turėjo dideli supratimą ir žinias vaistažolių gydyme. Šį patyrimą buvo įsigijęs pas savo tėvą, kuris savo apylinkėje buvo žinomas, kaipo vaistažolių žinovas ir specialistas. Maurice savo gydymo praktiką pradėjo Nicoje ir Paryžiuje. Vaistažolių gydymu per savo rankas perleido daugiau kaip 250.000 žmonių. Šiandien yra savininkas didžiulių industrijos fabrikų, vaistažoliu plantacijų augintojas. Gamina maisto produktus, garantuodamas jų natūralią, nepažeistą maistingumo sudėtį, augina daržoves savo paties ūkiuose be cheminių trašu. Gamina augalinį muilą ir kosmetikos produktus. Taip pat yra Fleurance miestelio burmistras ir vice-prezidentas kovai su oro, žemės ir vandens užteršimo organizacijos.

Gydo ir draugauja su pasaulio įžymybėmis

Autorius dviejų puikių knygu: "Des Hommes et Des Plantes" ir "C'est la Nature qui a raison". Savo sugebėjimais vaistažoliu auginimu ir jų panaudojimu praktikoje pasidarė pasaulio įžymybė. Gydė ir draugavo su Winston Churchill septynerius metus. Su Konradu Adenaueriu pasikeisdavo vaistažolių gydymo receptais, nes Adenaueris buvo taip pat didelis vaistažolių žinovas ir daugelio savo šeimos narių ligas gydydavo jisai pats. Savo gyvenamoje apylinkėje buvo išgarsėjęs, ir daugelis apylinkės gyventoju klausdavo jo patarimo, kaip nuo kokios ligos natūraliu būdu pasigydyti. Pasaulinio masto dailininkas Utrillo sumokėjo jam už gydymą savo darbo paveikslu. Išgarsėjusi artistė Mistinguett išgijus iškėlė jo vardą į viešuma. Popiežius Jonas XXIII, Ali Kahn ir kitos pasaulio įžymybės buvo jo pacientai. Vaistažolių gydymas jau jam buvo žinomas iš mažens, nes susirgus kokia nors liga, tėvas tuojaus panaudodavo tinkamas tai ligai žoles.

Žolių paruošimas

Žolių paruošimas naudojimui nėra lengvas ir paprastas darbas, bet reikalaujas didelio patyrimo. Pirmoje eilėje reikia žinoti, kokias žoles, kokiame metų laikotarpyje reikia skinti. Kada skinami žiedai, kada lapai ir kada stiebai ir šaknys, iš ryto ar priešpiet. Augalų džiovinimas pats svarbiausias darbas, patalpos paruošimas, drėgmės palaikymas, vėjuotumas ir šviesa. Jisai naudojo 40 rūšių žolių gydymui, be to daržoves ir vaisius. Begydant iš praktikos prisidėjo dar daugiau rūšių žolių.

M. STANKŪNIENĖ

MOTERIS

Pagydo karo jūros admirolą Darlan

Tarnybinėje inspekcijoje jo miestelyje buvo sustojęs karo jūros admirolas Darlan. Darlan sirgo periarthritis — skausminga liga petyje. Nepaprasti skausmai neleido jam gyventi. Tų laikų medicina dažnai buvo bejėgė sumažinti skausmus. Vienas iš jo karišKių, užjausdamas jį tokiuose dideliuose skausmuose, davė jam tokį pasiūlymą: "Žinau vieną asmenį, kuris gydo vaistažolėmis, ar nenorėtumėte pabandyti?" Admirolas sutiko. Paprašytas atėjo Messegue su savo ekstraktų buteliukais ir žolėmis, atsinešė dar kartu ir kopūstų lapų. Paruošė kompresą ir uždėjo nakčiai, be to, paprašė kartu mirkyti rankas vandenyje su paliktais ekstraktais. "Ar tu darai stebuklus?" paklausė admirolas. "Stebuklų nedarau, bet gydau vaistažolėmis, tik mano paruošimas vaistažolių ir naudojimas yra kitoks". Sekantį rytą admirolas pajuto didelį palengvėjimą petyje. Tarnybos verčiamas tuojau turėjo išvykti į Vichy ir prašė Messegue, kad jisai važiuotų kartu su juo į Vichy trims dienoms. Praėjus numatytam laikui, admirolas Darlan pasijuto visai be skausmų. "Sekantį kartą, kai atvažiuosi čia, tai galėsi maršalą Petain gydyti, nes aš jau jam papasakojau apie tave", dar pridėjo.

Valkata išgarsina Messegue Nicos miestelyje

Atvažiavęs į Nicą, turėjo iš ko nors pradėti gyventi. Priemiestyje išnuomavo mažą kambariuką ir pradėjo gydyti vargšus žmones veltui. Pirmam pacientui dar pats primokėjo. O buvo taip: gatvėje vis matydavo gulintį vieną valkatą su pamėlynavusiomis ir žalotomis kojomis. Jis šnekino jį, garantuodamas, kad jis galėsiąs jį pagydyti, bet valkata vis nesutiko. Tada Maurice pažadėjo jam kasdieną nupirkti po vyno butelį. Reikalas išsisprendė. Ir valkata pagijo. Kadangi visi Nicos miestelio gyventojai pažinojo tą valkatą, matydavo jį ir jo nepagydomas kojas, stebėjosi iš jo išgijimo ir klausė kas jį išgydė. Tokiu būdu Maurice Messegue iš karto pagarsėjo. Greitai ligonių atsirado tiek daug, kad nebežinojo nei kada juos priimti. Didžiulė eilė stovėjo lauke ir laukė kantriai savo eilės įeiti. Atlyginimo neėmė tuo tarpu jokio. Jei kas norėdavo, tai duodavo kiek norėdavo. Apie gydymo pasisekimus tuojaus sužinojo visas Nicos miestelis, kartu ir valdžios organai. Daug kartu buvo patrauktas teisman už nelegalų gydymą. Bet tuojaus atsirasdavo šimtai liudininku, kurie paliudydavo, kaip jis juos išgydydavo. Teismas uždėdavo piniginę baudą ir paleisdavo. Pasibaigus teismui, jis ir vėl gydydavo žmones. Vieną dieną pas jį atėjo gydytojo Camaret žmona. Jau 20 metų serganti reumatizmu. Gydytojas Camaret buvo Menton miestelio Gydytojų draugijos pirmininkas. Pagijus jo žmonai, vieną dieną prisistatė jisai pats asmeniškai padėkoti Maurice Messegue už jo žmonos išgydymą. Sutarė, kad jis ateityje prisiųsiąs ir pacientų gydymui. Sekančioje byloje dr. Camaret buvo jo liudininku ir pasakė, kad Maurice Messegue žolėmis išgydė jo žmoną, kuri sirgo virš 20 metų, ir jokie vaistai jai nepadėdavo. Bendrai, daug kroniškų ligų išgydydavo per gan trumpą laiką. Šeštadieniais ir sekmadieniais pats eidavo į laukus prisiskinti naujų žolių. Jas džiovindavo, trindavo lapus, darydavo košeles ir paruošdavo ekstraktus.

(Bus daugiau)

Stumbrai prieš 200 metų Lietuvos miškuose buvo visai išnykę. Dabar Lietuvos miškininkai vėl juos veisia ir miškuose jų jau yra kelios dešimtys. Čia jų grupė žingsniuoja Pašilės miške, prie Panevėžio.

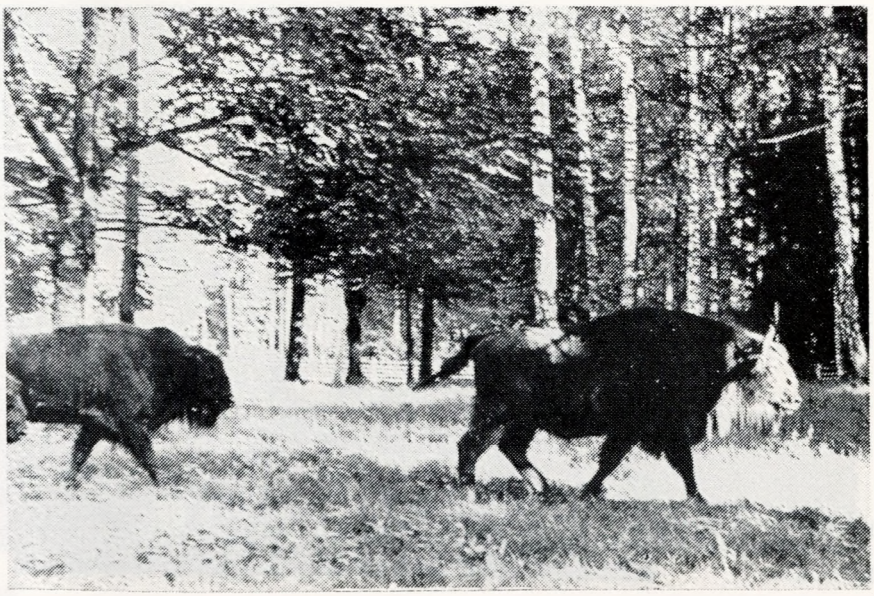

NAUDINGAI PRALEISTOS ATOSTOGOS

Atostogos tai nėra tik poilsio laikas, bet daugiau aplinkos pakeitimas. Vieni pasirenka keliavima po įdomesnes, nematytas vietas, kiti pajūryje ar paupyje atranda sau malonų laiko praleidimą, o dar kiti išvyksta į natūralią, gal kiek šiurkštoką Australijos gamtą. Visų atstostogaujančių noras yra išsilaisvinti iš dirbtinio, nenatūralaus miesto gyvenimo. Iš tikrųjų, gamta yra neišsemiamas sveikatos ir įkvėpimo šaltinis. Grynas oras ramina pavargusius nervus, stiprina atsparumą prieš ligas. Joks pakaitalas, kad ir įmantriausias, niekada neatstos gamtos. Nors medicinos mokslas vis išranda naujų įvairiausių rūšių antibiotikų, kurie padeda nugalėti ligą, bet tikrumjoe jie organizmo nestiprina, bet dažnai dar labiau jį nusilpnina.

Menininkai gamtoje ieško grožio ir įkvėpimo. Pasakojama apie dailininką Adomą Galdiką, kad jį labiausiai žavėjo gamtos gaivališkumas, jis kalbindavęs saulę, medžius, gėles, kad tinkamai laikytųsi juos piešiant. Tarp ko kito, meno vertintojai pripažįsta, kad po K. Čiurlionio, A. Galdikas yra vienas iškiliausių mūsų dailininkų.

Gerai suplanuotos atostogos duoda gera poilsį, estetinį grožio pajutimą, naudingą gamtos pažinimą. Šeimos su vaikais pasirenka tokį atostogavimo būdą, kad ir tėvai ir vaikai rastų poilsį ir įdomų laiko praleidimą. Dažnai būna tai, kas suaugusiems yra gera, smagu — vaikams nenaudinga ar net žalinga. Šiandieną visi labai skuba gyventi, visus gena įprastinis ritmas, o vaiką slegia žmonių ir mašinu skubėjimas. Ilgos kelionės automobiliu, nuolat besikeičią vaizdai, naujos vietos, nauji žmonės, vaikams neteikia poilsio, bet vargina. Arba per ilgai praleistos valandos pajūry vaiką taip išvargina, kad pasidaro nervingas, irzlus. Ilgesnėse atostogose vaikai turi turėti kuo užsiimti. Pasivaikščiojimai net ir keleta kilometrų labai tinka ir didesniems ir mažesniems (žinoma, turi būti labai patogūs batukai). Pats ėjimas vaikams įdomus: jie pabėga, pastebi ką nors, atsisėda, radę įdomesnį niekutį deda į kišenę, džiaugiasi rodydami tėvams. Malonu matyti tuos sėsliuosius, visuomet automobiliais vežamus vaikus, šokinėjant per medžių išlindusias šaknis, per griovelius ir vis klausinėjant "kas čia", "kam tas". Vaikui neužtenka pasyvaus gamtos stebėjimo iš tolo per automobilio langą. Jis gamtoje turi veikti ,tyrinėti, ieškoti. Gamta yra pirmoji jo knyga, teikiant žinias ir patirtį. Vaikai pamato, kad galima linksmintis išradingai, kad juoktis galima nevaržomai kiek tik nori, kad gamtoje galima įsigyti dalykų juos pasidarant,

nebūtinai nusipirkti. Iš parinktų tinkamų šaknų ar sudžiūvusių eukalipto žievių vaiko fantazija sukuria nuostabius dalykus. Žievių, šakų ar šaknų rinkimas sudaro ne tik vaikams, bet ir suaugusiems didelį malonumą ir planavimą, kokias dekoracijas iš jų pagaminsime savo namams?

Tokiose iškylose tėvai gali vadovauti vaiko sėkmingai pažinčiai su gamta, gali paskatinti jo išrandingumą. Nors atrodo kartais eini paprastu, gal net nusibodusiu keliu, bet, žiūrėk, atkreipk dėmesį, ką perskaitai šiame susiraizgiusių šaknų rašte? O ši iškraipyta šaka kokį žvėrį tau primena? Ar rasi nors du visai vienodus medžius? Ar suskaičiuotum, kiek žalios spalvos atspalvių yra miške? Kiek paukščių dalyvauja miško garsų koncerte? Ar galima apibūdinti eukaliptų kvapą? Vaikai, įtraukti į šį žaidimą, toliau tęsia patys, patys ieško klausimų bei atsakymų. Jau jie neprabėgs skubiu abejingu žvilgsniu pro daiktų grožį. Esame įpratę matyti savo darželiuose lieknus tiesius berželius, gražiai nuaugusias skarotas pušeles, bet miške, kokių ten formų pušų nepamatysi: sukrypusios, pakumpusios lyg senstančio žmogaus figūra, sielvarto užlaužtomis rankomis, lyg šokėjos grakšti figūrėlė besilenkianti publikai. Tas grožis ne tik pušies formoje, bet ir prasmėje: juk ji turėjo nugalėti kietą, siaurą aplinką, ji brangia kaina pasiekė savo egzistencijos. Štai sustojame prie skruzdėlyno. Vaikai jau žino iš knygų, iš televizijos, kad skruzdė keleriopai didesnę už save naštą pakelia, bet jie niekad nestebėjo jos vingiuoto kelio, jos nešamo grobio. Čia vėl bitė tupinėja nuo vieno žiedo ant kito. O ar kas galėtų apskaičiuoti, kiek bitė turi padaryti skrydžių, kol surenka medaus šaukštą? Kiek grožio, kiek fantastiškų figūrų, paauksuotų automobilių, žilabarzdžių milžinų pamatysime tylioj vakaro prieblandoj stebėdami ramiai slenkančius debesis, palydimus kukabūrų kvatojimo. Tėvai kartu su vaikais bestebėdami gamtą atsipalaiduoja nuo įtampų ir patys pasidaro laimingi vaikai. O vaikuose sveikos fantazijos pažadinimas yra labai naudingas jų ateičiai. Prancūzų rašytojas Mauriac Francois savo autobiografijoj rašo, kad jis vaikystėje vakarais ilgai neužmigdavęs, užmerkęs akis savo vaizduotėje kurdavęs fantastiškiausius nematytus gyvius, simpatiškus nykštukus, didžiagalvius pabaisas. O tai buvo jo, kaip būsimo rašytojo, talento pažadinimas.

Australijos gamta nepalyginamai skurdesnė už europietišką, o ypač augmenija. Bet ir čia turime pratyti vaikus jieškoti grožio ir tos gamtos pažinimo. Koks nuostabus medis eukaliptas? O jų rūšių net apie 160. O koks kvepiantis sveikas oras jų miškuose! Rudojo plaušuotojo eukalipto mediena (brown stringybark Eucalyptus) naudojama tvoroms tverti, vaisių dėžėms gaminti. Geltonžievio mediena tinka baldams. Raudonėjį ir mėlynieji (redgum ir bluegum) turi labai kietą medieną, tinka geležinkelio pabėgiams, tvorų stulpams, tiltams ir kt. Iš šių eukaliptų žiedų gaunamas augščiausios kokybės medus. Ružavasis eukaliptas (pink gum) duoda kaitrią liepsną, naudojamas kurui, malkoms, o vad. manna gum lapais maitinami simpatiškieji gyvuliukai — Koala.

Rasa atostogauja

Atostogas praleidžiant arti miško ar miške, visada yra naudinga turėti Australijos augmenijos ir gyvūnijos knygą. Ypač stebint laukines gėles, be knygos pagalbos neįmanoma susigaudyti. Yra daug nuodingų gėlių, o pvz. miškuose augančios orchidėjos (jų yra apie 80 rūšių) nėra tokios gražios, kaip kultyvuotos, bet jas skinti yra uždrausta — jos yra įstatymais apsaugotos. Paukščių ir gyvulių karalystė taip pat įdomi, šiam pažinimui būtinai reikia turėti žiūronus. Dauguma paukščių yra panašūs į Lietuvos paukščius. Putpelės ar bronziniai karveliai pabaidyti iš po pat kojų pakyla būriu smarkiai sparnais tarškėdami. Baltakaklės, raudongūžės ir pilkosios kregždės gana dažnai pasitaiko. Ju lizdus, iš molio nulipintus, gali matyti skardžiuose, po kabančioms uoloms ar po tiltais. Ilgakojai į gandrus panašūs paukščiai slampinėja pelkėse, paupiais ar paežerėmis. Nemažai yra ir puikių giesmininkų paukščių, kai kurie labai artimi europietiškai lakštingalai. Akis pakėlę į dangų neabejotinai pamatysime visų paukščių pabaisą vanagą. Naktį net šiurpas paima, kai pradeda "bambėti" visoki naktiniai paukščiai, o ypač kai suvaitoja plačiaakė pelėda. Medžių drėvėse dažnai rasime įsitaisiusį posumą, o ant šakų besėdintį koalą. Driežiukai dideli ir maži, simpatiškai ir baisiai atrodantys tai nuolatiniai Australijos miškų gyventojai. Aišku, gali pasitaikyti pamatyti ir nuodingą gyvatę ypač arti vandens. Bet paprastai gyvatės slepiasi nuo žmogaus, užtai einant mišku patartina smarkiai trepsėti kojomis, lazdute barškinti į žemę, kad jos pabėgtu. Gyvatė dažniausiai kanda tada, kai ji netyčia būna užklupta. Vabzdžių rinkimas atostogu metu vaikams sudaro taip pat didelį malonumą. Visada vaikui bandyti paaiškinti daiktų ir gyvulių lietuviškus pavadinimus. Trumpose iškylose su mažais vaikais nedaryti išėjimus vis į naujas vietas, geriau kelis kartus aplankyti ta pačią vietą. Vaikas labai laimingas, kai jis atranda ka nors, ką jis vakar jau buvo pastebėjęs, o naujos vietos išblaško jo dėmesį.

Vaikai neturi būt niekuomet palikti vieni, jie vieni tuščiai išeikvoja energija, pavargsta arba metasi į beprasmišką dūkimą. Bereikalingas skynimas gėlių, laužymas šakų jau nėra geros iškylos požymis. Verčiau patarti vaikui, kad jis gerai įsižiūrėtų į augančią gėlę, o vėliau daug kartų ją atsimintų, nes gėlės, kai auga savo pievoj, jos daug gražesnės negu nuskintos. Dar liūdnesnis vaizdas, kai gražiai augantis medelis, gal būt keno nors rankos pasodintas, išdykaujančio iškilautojo be gailesčio tampa nupiautas. Visais atvejais iškylos su vaikais turi būt auklėjamo pobūdžio. Be abejo neturi būti šiukšlinama, nors ir nuošaliose vietose. Pamokyti vaikus, kad jie ir suaugusius prižiūrėtu, kad karšta sausą dieną nebūtu mėtomos cigarečiu nuorūkos ar degtukai, kurie yra priežastys didžiųjų Australijos nelaimių — gaisrų.

Taip pat labai naudingos atostogos vaikams kaime ūkyje, kur yra gyvulių, vandens. Vaikai domisi naminiais gyvuliais, paukščiais. Jie su noru stebi daržovių augima, jų priežiūrą, net ir patys bando šį tą pasėti ir prižiūrėti. Savo ir vaiku atostogas planuodami, mes turime daug galimybių pasirinkti. Vyresnysis jaunimas išvažinėja į stovyklas, arba patys vieni susiranda įdomiu atostogavimo būdų. Bet ne visur jaunimas turi laisvę atostogauti: dabartinėj Lietuvoj besimokančiam jaunimui vasaros atostogų poilsis ar iškylavimas tapo suvaržytas — mokinių priverstinis darbas kolchozuose ir dirbtuvėse atima jiems laisvas išvykas. Atostogos lieka tik silpniems ir ligoniams.

Greitai su suvažiavimais, su stovyklavimais ir iškylavimais prabėga vasaros linksmybės. Poilsio mėnesiai greitai liks praeityje vėl tėvai įsijungs į darbą, o vaikai jieškos gyvenimo išminties knygose. **A. St.**

("Tėviškės Aidai" 1977)

Šiame straipsnyje iškeltos mintys yra labai naudingos, jas galima pritaikyti visur ir visada kasdieniniame gyvenime, ilgesnėse atostogose arba tik trumpose iškilose. Šiais laikais praraja tarp senesnės ir jaunesnės kartos vis didėja. Tėvų ir vaikų bendravimas yra būtinas, kurį reikia pradėti ugdyti nuo pat jaunų dienų. **(red.)**

Madų ir grožio pasaulis

VEDA I. KAIRIENĖ

Vasaros mados 1977 metais baigiasi ir madų kūrėjai jau vargsta su naujom rudens madom.

• Šeimininkių kampelis

Veda L. MURAUSKIENĖ

Marinuoti grybai

1 svaras šviežių grybų,
¼ šaukštelio druskos,
žiupsnelis "oregano",
⅓ puoduko raudonojo vyno acto ar citrinos sunkos,
¾ puoduko aliejaus,
žiupsnelis "curry powder".

Nuimti kotelius (juos galima panaudoti sriubai ar padažui). Grybų galvutes gerai nuplauti ir gerai nusausinti su popieriniu rankšluosčiu. Kitus visus produktus sumaišyti dubenėlyje. Grybus tada supjaustyti ir užpilti marinatu. Uždengus laikyti dvitris valandas kambario temperatūroje. Po to duoti išdėjus ant salotų lapų su sausainėliais.

Viščiuko kepenėlės su grybais

1 svaras viščiuko kepenėlių,
1 puodukas šviežių grybų pjaustytų arba 1 dėžutė 6 uncijų,
1 šaukštas riebalų,
½ galvutės kapoto svogūno,
miltų, pipirų ir druskos.

Kepenėles nuplauti ir nuvalyti. Apiberti druska ir pipirais. Pavolioti miltuose. Dėti į keptuvę su išleistais riebalais ir apkepinti. Tada sudėti svogūnus ir grybus (jeigu iš dėžutės, tai su sunka). O ne — tai dapilti ¼ puoduko vandens. Uždengti ir leisti, kad patuštų. Duoti į stalą su bulvių koše ir žaliomis pupelėmis bei salotais.

Obuolinis tortos

1 sv. sluogsniuotos tešlos (pirktinė šaldyta),
8 obuoliai,
75 gr. cukraus,
50gr. sviesto,
1 kiaušinio trynis,
1 pd. pieno,
1 vanilės lazdelė,
1 pk. vanilinio pudingo miltelių,
2 št. cukraus,
1 pd. saldžios grietinėlės (plakimui).

Obuolius nulupti ir išpjauti sėklas. Cukrų sudėti į keptuvę ir maišant parudinti. Tada sudėti sviestą ir obuolius, lengvai maišant leisti obuoliams apkepti. Apkepintus obuolius sudėti į pajaus kepimo formą ir ant viršaus užpilti sviesto ir cukraus mišinį, kuriame kepė obuoliai. Sluogsniuotą tešlą iškočioti ir išpjauti apskritai, kad būtų didesnė už kepimo formą.. Tešlą uždėti ant obuolių ir apdengti šonus iki formos dugno. Kepti prie 450° apie 25 min. Laike kepimo paruošti užpilą. Vanilės lazdelę perpjauti ir virinti piene. Pudingo miltelius išmaišyti su cukrumi ir trupučiu šalto pieno. Iš užvirinto pieno išimti vanilės lazdelę, supilti praskiestą pudingo mišinį ir dar kartą maišant užvirinti. Nuėmus nuo ugnies įmaišyti plaktą grietinėlę ir kiaušinio trynį. Iškeptą tortą išversti į didesnę lėkštę ir į tarpus tarp obuolių pripilti pudingo. Leisti sustingti. Galima servuoti šiltą arba atšaldytą.

Šokolado saldusis

2 pd. plakamos grietinėlės,
3 plytelės (po 100 gr.) Moka šokolado,
¾ pd. Moka kavos (stiprios),
75 gr. kartaus virimo šokolado,
75 gr. pieniško virimo šokolado,
50 gr. šokoladinių grūdelių.

Grietinėlę išplakti. Moka šokoladą išleisti kavoje, atvėsinti ir atsargiai šaukšteliu dėti į plaktą grietinėlę. Saugoti, kad šokolado masė nenuslūgtų dugne, lengvai maišyti. Virimo šokoladą (kartų ir saldų) stambiai sutarkuoti ir sudėti į grietinėlės ir šokolado mišinį. Viską atsargiai išmaišyti. Palaikyti šaldytuve, kad gerai atšaltų. Pabarstyti šokoladiniais grūdeliais ir servuoti.

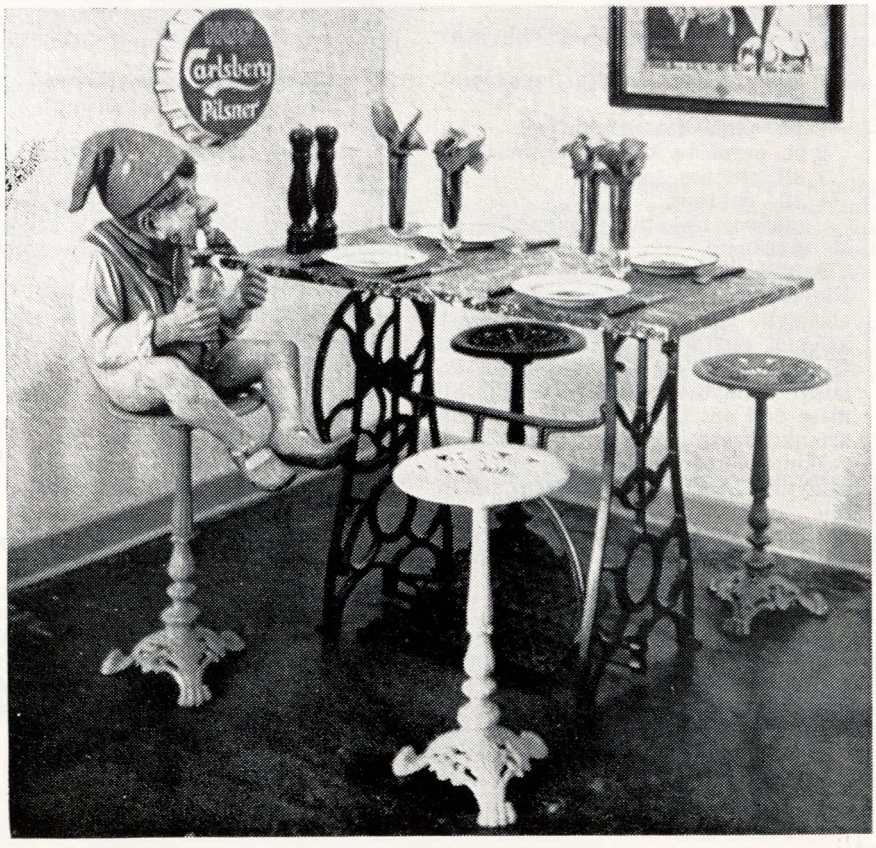

Šventinis Velykų stalas Montrealyje visada sutraukia daug žiūrovų ir valgytojų. Stalą paruošia K. Moterų Dr-jos narės.

Garstyčiom glazūruotos morkos

2 sv. morkų,
1 štl. druskos,
3 št. sviesto,
3 št. paruoštų garstyčių,
¼ pd. rudo cukraus,
¼ pd. kapotų petražolių.

Morkas nuplauti, nugrandyti odelę, virti pasūdytame vandenyje apie 20 min. ir nusausinti. Inde pašildyti sviestą, garstyčias ir cukrų. Užpilti ant morkų ir troškinti apie 5 min. Pabarstyti petražolėm ir servuoti. Tinka prie kepsnių.

Rūkyta lašiša (salmon) krienų padaže

¾ sv. rūkytos lašišos (plonų riekelių),
1½ štl. želatinos miltelių (be skonio),
6 št. šalto vandens,
½ pd. plakamos grietinėlės,
2 št. paruoštų krienų (nusausintų),
1 štl. citrinos sunkos,
¼ štl. cukraus,
citrinos riekelių ir petražolių papuošimui.

Šaltame vandenyje išleisti želatiną, šildyti maišant kol sutirštės ir lengvai atšaldyti. Išplakti grietinėlę, įmaišyti krienus, citrinos sunką, cukrų ir sustingusią želatiną. Gerai išplakti. Palaikyti šaldytuve, kad sustingtų. Šią masę dėti ant lašišos riekelių vidurio, užlenkti kraštus ir apvertus padėti ant vaškinio popierio. Uždengus palaikyti šaldytuve. Servuoti su sviestu pateptais juodos duonos skritinėliais ar kvadratėliais. Ant duonos pabarstyti labai smulkiai kapotų petražolių. Lašišą papuošti citrinos riekelėmis.

Kepti maži arbūzėliai (squash)

4 arbūzėliai,
8 št. sviesto,
8 št. tarkuoto parmesano sūrio,
druskos, pipirų.

Krosnį pašildyti iki 325°. Arbūzėlius nuplauti ir perpjauti išilgai. Išimti sėklas. Sudėti į kepimo formą, pabarstyti druska ir pipirais. Ant kiekvienos pusės uždėti po 1 šaukštą sūrio ir po 1 šaukštą sviesto. Kepti apie 1 val.

Kavos gėrimas

1 štl. kavos miltelių,
1 štl. šokolado miltelių,
2 pd. pieno.

Viską sudėti į elektrinį plaktuvą, plakti apie 1 min., pagal skonį pridėti cukraus, atšaldyti ir servuoti.

Braškių - pieno gėrimas

½ sv. braškių (nuvalytų),
1 štl. cukraus,
2 pd. pieno.

Braškes su cukrumi išplakti elektriniame plaktuve, supilti pieną ir vėl lengvai išplakti. Servuoti atšaldžius.

Obuolių ir medaus gėrimas

1 sv. rūgščių obuolių (virimo),
1-2 št. medaus,
vandens (virinto — atšaldyto),

Obuolius supjaustyti mažais šmoteliais ir sudėti su medumi į elektrinį plaktuvą, užpilti tiek vandens, kad apsemtų. Išplakus atšaldyti ir servuoti.

Maistingas gėrimas

1 bananas,
1 obuolys,
1 kriaušė,
¾-1 pod. apelsinų sunkos
2 št. razinų,

Viską sudėti į elektrinį plaktuvą ir lengvai išplakti. Tinka kaip dietinis maistas.

Morkų arbata

2 sv. morkų, apie 2 litrai vandens, medaus pagal skonį.

Nuskustas ir sutarkuotas morkas padžiovinti krosnyje, žiūrti, kad nepridegtų. Sudžiovintas morkas užpilti verdančiu vandeniu, uždengti ir palaikyti keletą minučių. Nusunkti, pridėti medaus ir servuoti šiltą arba atšaldytą.

Braškių saldusis

4 pd. valytų braškių,
2 pd. plakamos grietinėlės,
2 št. cukraus pudros,
1 št. vanilės ekstrakto.

Viską išplakti elektriniu plaktuvu. Apie 2 val. šaldyti. Servuoti su mažais sausainiais arba vafliais.

Romėniškas gėrimas "mulsum"

4 pd. rūgštaus vyno,
4 št. medaus.

Viską gerai išplakti, supilti į butelį ir gerai atšaldyti. Šiuo gėrimu vasaros metu gaivinosi senieji romėnai.

Juodos duonos apkepas

3 pd. juodos duonos džiūvesėlių,
1½ pd. pieno,
3 št. sviesto,
2 sv. obuolių,
1 pd. cukraus,
citrinos sunkos, cukraus pudros,

Duonos džiūvesėlius, ½ pd. cukraus ir pieną sumaišyti ir palaikyti uždengus apie 15 min. Obuolius nulupti, supjaustyti plonom riekelėm, pašlakstyti citrinos sunka ir sudėti likusį cukrų. Apkepo formą patepti sviestu, dėti vieną sluogsnį sausainių masės, obuolius ir vėl sausainius. Ant viršaus uždėti mažais gabalėliais supjaustytą sviestą. Kepti krosnyje apie 30 min. Iškepus pabarstyti cukraus pudra. Servuoti su pienu.

Vasaros gėrimai!

• Atsiųsta paminėti

Nykštukų Mokykla — Adelė Jonušaitė-Abromaitienė; pasakaitės ir apsakymėliai vaikams; iliustracijos — **Vanda Aleknienė;** 60 pusl. iliustruotas leidinys; kaina nepažymėta; išleido JAV LB Švietimo Taryba, 1976 m. Čikaga; tiražas — 1000 egz.; įdomios pasakaitės jauniesiems skaitytojams, graži dovanėlė gaunama pas knygų platintojus.

Erelių Kuorai — Petronėlė Orintaitė; istorinis romanas; viršelis ir iliustracijos — **Marijos Žymantienės;** išleido Vilties leidykla; 384 pusl.; kaina — $8.00; gaunama pas knygų platintojus.

Flames for freedom — Joseph Boley; published in 1977 by The Lithuanian National Foundation, Inc.

The Brothers Domeika — Liudas Dovydėnas — a novel in the English translation by **Milton Stark;** published by Lithuanian Encyclopedia Press, Inc. 1976.

Karklų Katinukai — Birutė Vytienė; eilėraštukų knygelė vaikams; "Jaunimo Bibliotekos" leidinys, R. N. 30, "Mažųjų Pasaulis" 6/11; 24 pusl.; kaina — 3 dol.; spalvotų gėlių karpiniai — **Adelė Abromaitienė;** knygelę paruošė ir meniškai apipavidalinio — **Nora Kulpavičienė.** Šis dailus leidinys yra graži dovana mažajam skaitytojui. Gaunamas pas knygų platintojus ir "Moters" redakcijoje.

Lietuvos Steigiamasis Seimas 1920. V. 15 — 1922. X. 7 — **V. Daugirdaitė-Sruogienė;** retomis nuotraukomis iliustruotas istorinis veikalas; Tautos Fondo leidinys; 261 pusl , kaina — $9.50; Library of Congress Catalog Number: 75-38069.

Lietuvių Literatūros Istorija — Pranas Naujokaitis; platus mokslinis veikalas (nuo 16 amž. iki 1975 m.); JAV LB Kultūros Tarybos leidinys; I, II, III ir IV tomai, apie 2500 pusl.; tiražas 1000 egz.; kaina vieno tomo — $10.

Gaunama pas lietuviškos spaudos platintojus arba LK Kultūros Tarybą— adresas: A. Kareiva 7030 S. Rockwell Str., Chicago Ill. U.S.A. 6629.

Vaikystė — Janina Narūnė; autobiografiniai atsiminimai, pirmoji knyga; 159 psl., kaina 5 dol.; spaudė Pranciškonų spaustuvė Brooklyne. Įdomūs ankstyvosios vaikystės ir pirmųjų mokslo dienų atsiminimai.

Martynas Mažvydas Vilniuje — Juozas Kralikauskas; "Draugo" dienraščio 25-jo konkurso premijuotas romanas; **dail. T. Valius;** Lietuviškos Knygos Klubo leidinys; 307 psl.; kaina — nepažymėta.

Krivulė — Vakarų Europos Lietuvių Sielovados leidinys; red. kun. P. Celiešius; 8939 Bad. Woerishofen, Kirchenstrasse 5, W. Germany; vieno nr. kaina — 0.35 dol.

Močiutės Dovana — Danutė Lipčiūtė - Augienė; iliustratorė — **dail. Jadvyga Paukštienė;** 71 psl., iliustruota piešiniais; tiražas — 1000 egz.; kietais viršeliais, kaina nepažymėta. Ši daili knyga mūsų mažiesiems gaunama pas knygų platintojus.

Lietuvių Tautos Praeitis — Lithuanian Historical Review — Tomas IV, knyga 1(13); redaktorius — **Juozas Jakštas;** red. pavaduotojas — **J. A. Račkauskas;** Lietuvių Istorijos Draugijos leidinys, 1977 m.; 198 pusl.

Skautų Aidas — jaunimo žurnalas — oficialus Lietuvių Skautų S-gos organas; vyr. redaktorė — **v. s. S. Jelionienė,** — 6111 So. California Ave., Chicago, Ill., 60629; administratorius — **s. A. Orentas,** — 6842 So. Campbell Ave., Chicago, Ill. 60629; mėnesinis — iliustruotas leidinys (išskiriant liepos ir rugpjūčio mėn.); prenumerata metams — $5.00.

Pasaulio Lietuvis — Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos leidinys; redaguoja — Redakcinė kolegija; adresas — 6804 So. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629, USA; prenumerata — 3 dol. metams; administracijos adresas — 7240 S. Mozart St., Chicago, Ill. 60629, USA.

Lituanus — Lithuanian quarterly— kultūros ir mokslo žurnalas anglų kalba; redaguoja A. Klimas, T. Remeikis, B. Vaškelis; prenumerata metams 8 dol.; adresas: Lituanus — 6621 S. Troy, Chicago, Ill U. S. A. 60629.

Medicina — PLGS žurnalas; vyr. redaktorius — **Kazys Pemkus,** MD. — 1022 Beau Brummel Drive, Sleepy Holow, Ill. 60118, U.S.A.; administratorė — L. Dargienė — 10326 Kipling St., Westchester, Ill. 60153, U.S.A.; išeina tris kartus metuose; prenumerata — 10 dol.

Eglutė — iliustruotas vaikų žurnalas; redaguoja ir leidžia N. P. M. Seserys, Putname; išeina kas mėnesį, metinė prenumerata $5; adresas: Eglutė — Immaculate Conception Canvent, Putnam, Conn. U. S. A. 06260.

Skautija — Lietuvių Skautų sąjungos vadovybės biuletenis; redaguoja redakcinis kolektyvas: A. Saulaitis, R. Gudaitienė, Č. Kiliulis; administracijos adresas: K. Šimėnas, 45 Alban St., Dorchester, Mass. 02124, U.S.A.

Moterų Dirva — L. R. K. Moterų Sąjungos leidinys; redaktorė — Mrs. Dale Murray; adresas — 3005, U. S. A. prenumerata metams — $2.50 Amerikoje, kitur — $3. Adresas — 3005 N. 124th st. Brookfield, Wis., U. S. A. 53005.

Ateitis — lietuvių katalikiško jaunimo žurnalas; vyr. redaktorius — k. dr. K. Trimakas, 850 Des Plaines Ave., Apt. 409, Forest Park, Ill., 60130, USA; leidėjai — Ateitininkų Federacija; administracija — J. Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629, USA; prenumerata metams — 7 dol.

Šv. Pranciškaus Varpelis — mėnesinis religinio - patriotinio turinio laikraštis; leidžia T. T. Pranciškonai; redaktorius — T. V. Gidžiūnas, O. F. M.; administratorius — T. S. Rapolas, O.F. M.; metinė prenumerata — 3 dol.; adresas: Franciscan Fathers, Kennebunkport, Me. 04046, USA.

Museum Review — Balzeko Lietuvių Kultūros Muzėjaus Čikagoje Biuletenis.

Šaltinis — tikybinės ir tautinės minties žurnalas; leidžia — Šv. Kazimiero Sąjunga ir Tėvai marijonai. redaguoja k. S. Matulis, MIC. Metinė prenumerata $4; adresas: 16 Hound Rd., West Bridgeford, Nottingham NG2 6AH, England.

Lietuvių Dienos — mėnesinis lietuvių kultūros ir visuomenės gyvenimo žurnalas, lietuvių ir anglų kalbomis; redaguoja redakcinė kolegija; adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif., 90029, USA; prenumerata metams — 10 dolerių.

Gabija — Skaučių Seserijos Vadijos leidinys; redaktorė — ps. B. Kidolienė; medžiagą paruošia — v.s. L. Milukienė — 111 Grohmans Lane, Plainview, N.Y. 11803, USA; leidžiami 4 numeriai metuose; prenumerata — 2 dol.

Laiškai Lietuviams — Tėvų jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas; redaktorius J. Vaišnys, SJ; adresas — 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636, USA; prenumerata metams — 6 dol.

Mūsų Žinios — Čikagos Lietuvių Jėzuitų veiklos dvisavaitinis biuletenis; adresas 2345 West 56th Street, Chicago, Ill. 60636.

PRAŠOM SUMOKĖTI "MOTERS" PRENUMERATĄ

UŽ 1977 METUS!

SEPTYNI DOLERIAI METAMS.